

EU-taksonomian raportointiopas kiinteistö- ja rakennusalalle

MERI HIETALA

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

RT RAKENNUS-
TEOLLISUUS

RT RATEKO

Opas edustaa vain kirjoittajansa näkemyksiä, ja oppaan tiedot vastaavat loppuvuodesta 2024 vallitsevaa tilannetta. Rakennusteollisuuden koulutuskeskus RATEKO tai oppaan tuottamiseen osallistuneet tahot eivät ole vastuussa oppaan käytöstä.

Oppaassa on muun muassa esitetty EU-taksonomian soveltamista koskevia suosituksia. EU-lainsäädännön sitova tulkinta kuuluu yksinomaan Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaan. EU-taksonomiaa koskevien tietojen oikeellisuus kannattaa tarkistaa EU:n verkkosivuilta.

Anna palautetta tai kysy oppaasta: rateko@rateko.fi
Opasta saa käyttää CC BY-SA -lisenssin mukaisella tavalla.

Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO
PL 381 (Eteläranta 10)
00131 Helsinki
Puh. +358 9 12 991

Kannen valokuva: Helsingin keskustakirjasto Oodi valittiin vuonna 2019 maailman parhaaksi uudeksi kirjastoksi. Kuva Maarit Hohteri.

Taitto: Akku Design

© Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO

Kustantaja: Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO

ISBN 978-952-94-9949-6

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	1
KÄSITTEITÄ JA LYHENTEITÄ	3
1. OPPAAN TARKOITUS, TAVOITE JA RAJAUKSET	5
2. EU-TAKSONOMIAN TAVOITTEET, VAIKUTUKSET, PERUSKÄSITTEET JA TIETOLÄHTEET	5
2.1 Kestävä rahoitus ja EU-taksonomia	5
2.2 Taksonomian vaikuttavuus	5
2.3 Taksonomian mukainen eli ympäristön kannalta kestävä toiminta	6
2.4 Taksonomiakelpoiset toiminnot	6
2.5 Yritysvastuu ja EU-taksonomia	7
2.6 EU-taksonomia, rakentamisen arvoketjut ja sopimukset	7
Rakennushankkeet	7
Muut rakennetun ympäristön toiminnot	7
2.7 Taksonomian soveltamista tukevat tietolähteet	8
3. TAKSONOMIAVELVOITTEISIIN VALMISTAUTUMINEN	9
3.1 Asema arvoketjussa määrittelee tarvittavat toimenpiteet	9
3.2 Esimerkkejä taksonomiaan liittyvistä tietotarpeista	10
3.3 Taksonomian soveltaminen edellyttää yhteistyötä	11
Taksonomiaviittaukset sopimuksissa	11
Yrityskohtainen taksonomiaraportointi	11
4. HANKEKOHTAINEN TAKSONOMIATIETOJEN RAPORTOINTI	11
4.1 Linjaukset tarvitaan jo hankkeen alussa	11
4.2 Taksonomiakelpoiset taloudelliset toiminnot	12
Merkittävä osa kiinteistö- ja rakennusalan toiminnoista on taksonomiakelpoisia	12
NACE-toimialaluokitus	12
Siirtymätoiminnot ja mahdollistavat toiminnot	12
4.3 Tavoitteena taksonomian mukaisuus	13
Tekniset arviointikriteerit	13
RATEKOn Kriteerit-työkalu	13
Taksonomian mukaisuus hankkeen eri vaiheissa	14
Jatkuvan parantamisen periaate	14
4.4 Taloudellisten tietojen kerääminen	15
Taksonomiakelpoiset taloudelliset tunnusluvut	15
Taksonomiakelpoisten taloudellisten tietojen erottelu	15
Hankkeen tuloutusperiaatteet	15
5. YRITYKSEN TAKSONOMIARAPORTOINTI	16
5.1 Tavoitteena vertailukelpoinen ja läpinäkyvä tieto	16
5.2 Taksonomiaraportointia ohjaavat säädökset	16
5.3 Raportoinnin kattavuus	16
5.4 Taksonomiaraportointi osana kestävyysraporttia ja toimintakertomusta	16
5.5 Taksonomiaraportin varmentaminen	17
5.6 Taksonomiaraportoinnin piirissä olevat yritykset	17
Rahoitusalan yritykset ja pörssiin listatut suuret yritykset	17
Suuret yritykset	18
Pörssilistatut pienet yritykset	18
Muut yritykset	18
6. TAKSONOMIARAPORTTI	19
6.1 Taksonomiaraporttiin sisällytettävät tiedot	19
6.2 Keskeiset määrälliset tulosindikaattorit	20

Liikevaihtoa koskeva tulosindikaattori	20
Pääomamenoja (CapEx) koskeva tulosindikaattori	20
Toimintamenoja koskeva tulosindikaattori (OpEx)	21
6.3 Laadulliset tiedot	22
Taksonomiaraportissa annettavat tiedot	22
Taustatiedot liikevaihtoindikaattorista	22
Taustatiedot CapEx-indikaattorista	22
Taustatiedot OpEx-indikaattorista	23
7. SOSIAALISET VÄHIMMÄISTASON SUOJATOIMET	24
8. YHTEENVETO JA NÄKYMIÄ TULEVAAN	25
LÄHTEET	26
EU-lainsäädäntö	26
EU-komission tiedonannot ja ilmoitukset	26
Kansallinen lainsäädäntö	27
Muut lähteet	27
LIITE 1 TAKSONOMIAN PIIRISSÄ OLEVIA KIIINTEISTÖ- JA RAKENNUSALAN TALOUDELLISIA TOIMINTOJA	29
L 1.1 Ilmastotavoitteita koskeva delegoitu säädös (EU) 2021/2178	29
L 1.2 Ilmastotavoitteita koskeva delegoitu säädös (EU) 2023/2485	30
L 1.3 Ympäristötavoitteita koskeva delegoitu säädös (EU) 2023/2486	30
LIITE 2 ESIMERKKI: TAKSONOMIAN MUKAISUUDEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI RAKENNUS-TUOTTEITA VALMISTAVASSA YRITYKSESSÄ	31
L 2.1 Rakennustuotteiden valmistaminen	31
Lähtötilanne	31
Taksonomian mukaisuuden arviointi	31
Raportointi	31
Mahdollistavan toiminnan raportointi	32
L 2.2 Tuotantolaitokseen tehtävät muutokset	32
Lähtötilanne	32
Taksonomian mukaisuuden arviointi	32
Raportointi	33

ESIPUHE

EU-taksonomia eli kestävä rahoituksen luokittelujärjestelmä on osa EU:n rahoitusjärjestelmän uudistusta ja kestävä rahoituksen toimintasuunnitelmaa, jossa kytketään yhteen yritysten rahoitus sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteiden toimeenpano. Tavoitteena on suunnata pääomia kestäväan liiketoimintaan ja vihreään talouteen.

Taksonomia voi vaikuttaa yksittäiseen kiinteistö- ja rakennusalan yritykseen lakisääteisten raportointivaatimusten, sopimusehtojen tai arvoketjun muilta osapuolilta tulevien tietopyyntöjen kautta. Vaikka taksonomiaraportointi koskee alkuvaiheessa vain suuria yrityksiä, voivat taksonomiaan liittyvät tietopyynnot ulottua toimitusketjujen kautta kaikenkokoisiin yrityksiin.

EU-taksonomian raportointioppas kokoaa yhteen perustiedot taksonomiasta ja taksonomiaraportoinnista. Opas on suunnattu kiinteistö- ja rakennusosalalla toimiville asiantuntijoille. Lisätietojen hankintaa varten oppaaseen on sisällytetty viittauksia EU-lainsäädäntöön, komission täsmennyksiin ja muihin lähteisiin.

Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO on tuottanut oppaan osana Taksonomian jalkautushanketta. Hanke on saanut rahoitusta ympäristöministeriön Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelmasta, jonka rahoitus tulee EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä (Recovery and Resilience Facility, RRF). Hankkeen omarahoitusosuudesta ovat vastanneet Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO ja Talonrakennusteollisuus ry.

Taksonomian jalkauttamishanketta tukenut ohjausryhmä on kokoontunut vuosina 2023 - 24 yhteensä kahdeksan kertaa. Ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut syksyyn 2024 saakka Pekka Vuorinen ja sen jälkeen Jani Kemppainen, molemmat Rakennusteollisuus RT ry:stä.

Hankkeen ohjausryhmä

Rakennusteollisuus RT ry	Pekka Vuorinen, puheenjohtaja
Granlund Oy	Tytti Bruce-Hyrkäs
Hanken	Hanna Silvola
Infra ry	Juha Laurila
Kuntarahoitus	Rami Erkkilä
Nordea	Juho Maalahti
Rakennustuoteteollisuus ry	Juha Luhanka, Pekka Vuorinen
Rakli ry	Mikko Somersalmi
RATEKO	Heidi Husari, Meri Hietala
Saint-Gobain Finland & Weber Nordic	Anne Kaiser
Suomen kiinteistöliitto ry	Petri Pylsy
SRV	Mari Levirinne-Kara
Talonrakennusteollisuus ry	Jani Kemppainen
Talotekninen teollisuus ja kauppa ry	Juhani Hyvärinen
Turun kaupunki	Anna Liedes
Väylävirasto	Karoliina Saarniaho
Ympäristöministeriö	Emma Terämä, Maria E. Tiainen
RT viestinnän yhteyshenkilö	Merja Vuoripuro

Laskentatoimen apulaisprofessori Hanna Silvola sekä ympäristö- ja energiajohtaja Pekka Vuorinen ovat tukeneet laaja-alaisesti suomalaisia yrityksiä ja muita toimijoita EU-taksonomiaa ja kestävyysraportointia koskevan lainsäädännön voimaantulovaiheessa, ja antaneet arvokasta asiantuntijatukea myös raportointioppaan valmisteluun.

Oppaassa esitetyt hyvät käytänteet ja taksonomian soveltamista koskevat näkemykset perustuvat tietoon, jota taksonomiaan perehtyneet kiinteistö-, rakennus- ja rahoitusalan sekä vastuullisuuden asiantuntijat ovat viime vuosina kerryttäneet ja jakaneet alan yhteiseen käyttöön. Asiantuntijoiden aktiivinen osallistuminen muun muassa Taksonomian jalkautushankkeen puitteissa järjestettyihin työpajoihin, webinaareihin ja keskusteluihin on auttanut parantamaan koko alan valmiuksia taksonomian soveltamiseksi.

Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO kiittää kaikkia työhön osallistuneita ja työtä tukeneita!

KÄSITTEITÄ JA LYHENTEITÄ

BREEAM	BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method) on euroopalaiseen normistoon perustuva rakentamisen ympäristöluokitusjärjestelmä.
CapEx	CapEx (Capital Expenditure) tarkoittaa pääomamenoja. Pääomamenoihin liittyvät taloudelliset tunnusluvut ovat osa yrityksen taksonomiaraportointia.
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive eli yritysten kestävyysraportointidirektiivi (EU) 2022/2464 laajentaa ja tarkentaa NFRD:n vaatimuksia vuodelta 2024 laadittavasta raportoinnista alkaen. CSRD on toimeenpantu osaksi Suomen lainsäädäntöä kirjanpitolain (1336/1997) säädösten kautta.
Delegoidut säädökset, jotka koskevat ilmasto- ja ympäristötavoitteita	Delegoidut säädökset (EU)2021/2139, (EU) 2023/2485 ja (EU) 2023/2486 määrittelevät taksonomiakelpoisille taloudellisille toiminnoille tekniset arviointikriteerit, joiden perusteella arvioidaan, edistääkö taloudellinen toiminta yhtä kuudesta ympäristötavoitteesta eikä aiheuta merkittävää haittaa viidelle muulle ympäristötavoitteelle.
Delegoitu säädös	EU-lainsäädännössä säädös, jonka Euroopan komissio antaa perussäädöksessä myönnetyin säädösvallan siirron perusteella.
DGNB	DGNB (Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen) on Saksan kestävän rakentamisen laatumerkki.
DNSH	(Do No Significant Harm) eli Ei merkittävää haittaa-kriteerit on määritelty komission delegoiduissa säädöksissä (EU)2021/2139, (EU) 2023/2485 ja (EU) 2023/2486.
Ei-taksonomiakelpoinen toiminta	Taloudellinen toiminta, jota ei kuvata asetuksen (EU) 2020/852 10 artiklan 3 kohdan, 11 artiklan 3 kohdan, 12 artiklan 2 kohdan, 13 artiklan 2 kohdan, 14 artiklan 2 kohdan ja 15 artiklan 2 kohdan nojalla annetuissa delegoiduissa säädöksissä.
ESG	ESG (Environmental, Social and Governance) tarkoittaa ympäristöön, yhteiskuntavastuuseen ja hallintotapaan liittyviä asioita. Kokonaisuudesta käytetään myös nimitystä vastuullisuus.
ESRS	ESRS (European Sustainability Reporting Standards) ovat standardeja, jotka määrittelevät, miten yritysten tulee raportoida kestävyystietoaan. Raportointivelvoitteista on säädetty CSRD:ssä.
Ilmastonmuutoksen hillintä	Ilmastonmuutoksen hillintä on yksi taksonomian kuudesta ympäristötavoitteesta. Se on prosessi, jossa maapallon keskilämpötilan nousu pidetään selvästi alle 2 °C:ssa ja pyritään rajoittamaan se 1,5 °C:seen suhteessa esiteolliseen aikaan, kuten Pariisin sopimuksessa määrätään (Taksonomia-asetus (EU) 2020/852 artikla 2).
Keskeiset tulosindikaattorit	Tietojen antamista koskevan delegoidun säädöksen (EU) 2021/2178 liitteessä I tarkoitetut muiden kuin rahoitusalan yritysten keskeiset tulosindikaattorit
LEED	LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) on kansainvälinen ympäristöluokitusjärjestelmä rakennuksille.
Liikevaihto	Yrityksen liikevaihto, englanniksi Revenue. Liikevaihtoon liittyvät tunnusluvut ovat osa yrityksen taksonomiaraportointia.
Luokitusjärjestelmäasetus	Taksonomia-asetus (EU) 2020/852

Mahdollistava taloudellinen toiminta	Taloudellinen toiminta, joka täyttää taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 16 artiklassa säädetyt vaatimukset.
NACE	NACE (Nomenclature of Economic Activities) on Euroopan unionin toimialaluokitus, jota käytetään tilastollisten tietojen keräämiseen ja analysointiin.
NFRD	Non-Financial Reporting Directive (EU) 2014/95 on velvoittanut suuria yrityksiä raportoimaan ei-taloudellisista tiedoista. CSRD laajentaa ja tarkentaa NFRD:n vaatimuksia.
OpEx	OpeEx (Operational Expenditure) tarkoittaa toimintamenoja. Toimintamenoihin liittyvät taloudelliset tunnusluvut ovat osa yrityksen taksonomiaraportointia.
SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation (EU) 2019/2088 asettaa vaatimuksia kestävyteen liittyvien tietojen julkistamiselle rahoitusmarkkinoilla.
Taksonomia-asetus	EU:n taksonomia-asetus (EU) 2020/852 määrittelee ympäristön kannalta kestävien taloudellisten toimien luokittelujärjestelmän.
Taksonomiakelpoinen taloudellinen toiminta	EU-taksonomian piirissä oleva taloudellinen toiminta eli taloudellinen toiminta, joka kuvataan asetuksen (EU) 2020/852 10 artiklan 3 kohdan, 11 artiklan 3 kohdan, 12 artiklan 2 kohdan, 13 artiklan 2 kohdan, 14 artiklan 2 kohdan ja 15 artiklan 2 kohdan nojalla annetuissa delegoiduissa säädöksissä, riippumatta siitä, täyttääkö kyseinen taloudellinen toiminta jonkin tai kaikki kyseisissä delegoiduissa säädöksissä säädetyistä teknisistä arviointikriteereistä.
Taksonomian mukainen taloudellinen toiminta	Taloudellinen toiminta, joka täyttää taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 3 artiklassa säädetyt vaatimukset.
Taloudellinen siirtymätoiminta	Taloudellinen toiminta, joka täyttää taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 10 artiklan kohdassa 2 säädetyt vaatimukset.
Tekniset arviointikriteerit	Tekniset arviointikriteerit (TSC) on määritelty komission delegoiduissa säädöksissä (EU)2021/2139, (EU) 2023/2485 ja (EU) 2023/2486.
Tietojen antamista koskeva delegoitu säädös	Delegoitu säädös (EU) 2021/2178 ja siihen säädöksellä (EU) 2023/2086 tehdyt muutokset täydentävät taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 8 artiklaa ja määrittelevät julkaistavien taksonomiatietojen sisällön, menetelmät ja esitystavan.
TSC	TSC (Technical Screening Criteria) eli tekniset arviointikriteerit on määritelty komission delegoiduissa säädöksissä (EU)2021/2139, (EU) 2023/2485 ja (EU) 2023/2486.
Vähimmäistason suojatoimet	Taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 18 artiklassa tarkoitetut vähimmäistason suojatoimet
YL-luokitus	Rakennustiedon ylläpitämä YL-luokitus on Suomen olosuhteisiin kehitetty ympäristöluokitusjärjestelmä.
Ympäristötavoitteet	Taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 9 artiklassa määritellyt kuusi ympäristötavoitetta
Käsitteiden ja lyhenteiden lähteenä on käytetty taksonomia-asetusta (EU) 2020/852, delegoituja asetuksia (EU) 2021/2139, (EU) 2021/2178, (EU) 2023/2485, (EU) 2023/2486, sekä EU-komission tiedonantoja C/2023/267 ja C/2023/305.	

1. OPPAAN TARKOITUS, TAVOITE JA RAJAUKSET

Opas kokoaa yhteen suomalaisen kiinteistö- ja rakennusalan taksoniariaportointia ohjaavat periaatteet. Tavoitteena on tukea alan yrityksiä taksoniariaportoinnin aloittamisessa ja kehittämisessä. Opas keskittyy kiinteistö- ja rakentamisalaa koskeviin taksonomialainsäädännön erityispiirteisiin.

Opas perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön, EU-komission julkaisemiin taksonomialainsäädäntöä koskeviin täsmennyksiin sekä RATEKOn vuonna 2024 järjestämässä työpajoissa käytyihin keskusteluihin. Tukena kirjoitustyössä on hyödynnetty lähdeluettelossa mainittuja kirjallisuuslähteitä.

Taksonomialainsäädännössä määritellyt tekniset arviointikriteerit ovat merkittävässä asemassa, kun arvioidaan taloudellisen toiminnan taksonomian mukaisuutta. Teknisiä arviointikriteerejä ja niitä koskevia soveltamishdotuksia on koottu Kriteerit-työkaluun, joka on julkaistu RATEKOn verkkosivuilla osoitteessa rateko.fi (RATEKO 2024a). Kriteerien soveltamishdotuksissa tukeudutaan lainsäädäntöön, hyviin käytäntöihin ja suosituksiin sekä Rakennusteollisuus RT:n, RATEKOn ja Raklin julkaisemiin ympäristötavoitekohtaisiin ohjeisiin.

2. EU-TAKSONOMIAN TAVOITTEET, VAIKUTUKSET, PERUSKÄSITTEET JA TIETOLÄHTEET

2.1 Kestävä rahoitus ja EU-taksonomia

EU-taksonomia eli kestävän rahoituksen luokittelujärjestelmä on osa EU:n rahoitusjärjestelmän uudistusta ja kestävän rahoituksen toimintasuunnitelmaa, jossa kytketään yhteen yritysten rahoitus sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteiden toimeenpano. Tavoitteena on suunnata pääomia kestävään liiketoimintaan ja vihreään talouteen.

EU-taksonomia luokittelee, mitkä toiminnot ovat ympäristön kannalta kestäviä, ja toimii perusteenä sille, millaisia sijoituksia voi kutsua kestäviksi. Luokittelu perustuu taksonomia-asetukseen (EU) 2020/852 ja sitä täydentäviin delegoituihin säädöksiin.

2.2 Taksonomian vaikuttavuus

EU-taksonomia on nimensä mukaisesti luokittelujärjestelmä. Se ei velvoita muuttamaan taloudellista toimintaa tietynlaiseksi, vaan sen tavoitteena on läpinäkyvyyden ja vapaaehtoisuuden kautta ohjata pääomia toimintaan, joka on ympäristön kannalta kestävä.

Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat velvollisia soveltamaan taksonomialainsäädäntöä asettaessaan vaatimuksia ympäristön kannalta kestävien rahoitus- ja sijoitustuotteiden käytölle. Taksonomian mukaisuuden arviointi ulottuu tätä kautta myös julkisiin hankintoihin ja tukiohjelmiin.

Taksoniariaportointi on pakollista finanssialan toimijoille ja yrityksille, joiden koko ylittää taksonomialainsäädännön raja-arvot. Finanssialan toimijat ovat velvollisia tunnistamaan, mitkä niiden rahoitus- ja sijoitustuotteista voidaan luokitella EU-taksonomian mukaisesti kestäviksi. Taksoniariaportoinnin piirissä olevat yritykset raportoivat toimintansa taksonomian mukaisuudesta osana vuosittaista toimintakertomustaan.

Taksoniariaportoinnin edellyttämät tietopyynnöt voivat rakentamisen arvoketjun kautta kohdistua myös pieniin yrityksiin, jotka toimivat aliurakoitsijoina, palveluntarjoajina tai materiaalitoimittajina. Tietopyyntöjen taustalla voi olla rahoittajaa tai tilaajaa koskeva taksoniariaportointivelvoite.

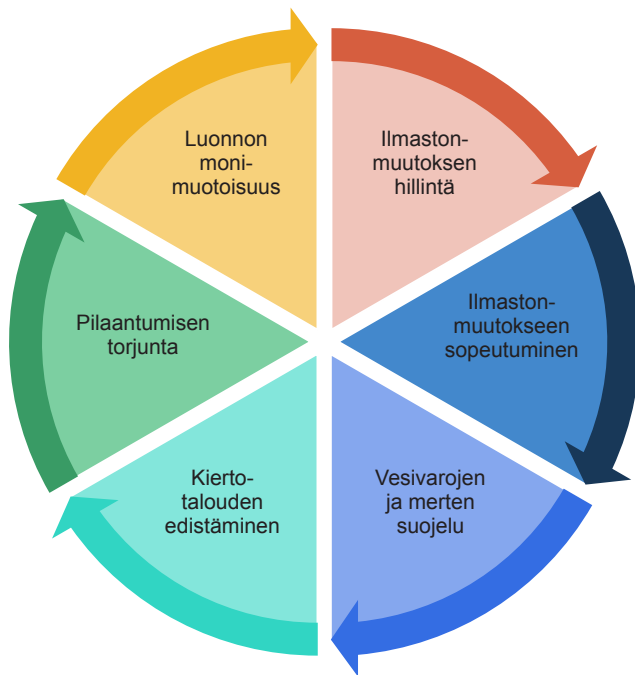
(Taksonomia-asetus, (EU) 2020/852; Finanssivalvonta 2024)

2.3 Taksonomian mukainen eli ympäristön kannalta kestävä toiminta

EU-taksonomiassa taloudellisten toimintojen kestävyyttä arvioidaan kuuden ympäristötavoitteen näkökulmasta: ilmastonmuutoksen hillinnän, ilmastonmuutokseen sopeutumisen, vesivarojen ja meren suojelun, kiertotalouden edistämisen, pilaantumisen estämisen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmista.

EU:n taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 mukaan

- taloudellinen toiminta on taksonomian mukaista eli ympäristön kannalta kestävä, kun toiminta edistää merkittävästi vähintään yhtä ympäristötavoitetta eikä aiheuta merkittävää haittaa muille viidelle ympäristötavoitteelle
- taksonomian mukaisuudesta voivat raportoida vain yritykset, joissa on toteutettu sosiaalisen vähimmäistason suojatoimet
- EU-komission vahvistamat tekniset arviointikriteerit määrittelevät, millä edellytyksillä tietty taloudellinen toiminta edistää merkittävästi yhtä ympäristötavoitetta eikä aiheuta merkittävää haittaa muille ympäristötavoitteille.

Kuva 1. EU-taksonomian kuusi ympäristötavoitetta.

Kuva 2. Taksonomian mukainen taloudellinen toiminta.

2.4 Taksonomiakelpoiset toiminnot

Taksonomialainsäädännön soveltamisen piirissä olevia taloudellisia toimintoja kutsutaan taksonomiakelpoisiksi toiminnoiksi. Ne on määritelty ilmasto- ja ympäristötavoitteita koskevissa delegoiduissa säädöksissä (EU) 2021/2139, (EU) 2023/2485 ja (EU) 2023/2486. Kyseisiin säädöksiin on pyritty valitsemaan sellaisia sektoreita ja taloudellisia toimintoja, joiden ilmasto- ja ympäristövaikutukset ovat erityisen merkittäviä.

EU-taksonomiassa tarkoitettusta taloudellisesta toiminnasta on kyse silloin, kun resursseja, kuten pääomaa, tavaroita, työvoimaa, valmistustekniikoita tai välituotteita, yhdistetään tiettyjen tavaroiden tai palvelujen tuottamiseksi. (Komission ilmoitus 2022/C 385/01.)

2.5 Yritysvastuu ja EU-taksonomia

Yrityksen tai muun organisaation toiminnan perustana ovat arvot ja tavoitteet. Ne määrittelevät organisaation suunnan ja toimintatavat ja ovat lähtökohtana organisaation strategialle. Strategia, arvot ja tavoitteet ohjaavat organisaation päätöksentekoa ja taloudellista toimintaa.

Yhä useammat organisaatiot linjaavat vastuullisuusohjelmissaan kestävyystavoitteita, jotka ovat laakisääteisiä vähimmäisvaatimuksia kunnianhimoisempia. Taustalla vaikuttavat rahoittajien, tilaajien, asiakkaiden ja muiden sidosryhmien vaatimukset sekä pyrkimys sopeutua markkinaolosuhteisiin ja asiakkaiden tarpeisiin.

Rakennusalalla toimivat yritykset ja muut organisaatiot toteuttavat strategiaansa rakennetun ympäristön kohteissa ja rakennushankkeissa. Tukena organisaatiot voivat käyttää EU-taksonomiaa tai erilaisia vapaaehtoisia viitekehyksiä, kuten ympäristöluokituksia.

Ympäristöluokitukset eivät sellaisenaan takaa taksonomian vaatimusten täyttymistä, mutta ne voivat tukea pyrkimystä taksonomian mukaisuuteen. Oleellista on, että ympäristöluokitusten kriteerit olisivat yhteneväisiä taksonomian asettamien kriteerien kanssa eli arviointi perustuisi samoihin standardeihin, järjestelmiin ja menetelmiin.

2.6 EU-taksonomia, rakentamisen arvoketjut ja sopimukset

Rakennushankkeet

Rakennuttaminen sekä rakennushankkeen suunnittelu ja toteuttaminen vaativat useiden eri alojen osaamista ja yhteistyötä (kuva 3). Rakennushankkeeseen ryhtyvän vastuulla on huolehtia siitä, että eri osapuolet veloitetaan toimimaan hankkeessa niin, että rakennushanke etenee lainsäädännön ja viiranomaisohjeiden mukaisesti.

Rakennushankkeeseen ryhtyvä määrittelee hankkeelle vaatimukset ja tavoitteet ja järjestää tarvittavat resurssit. Taustalla vaikuttavat hankkeeseen ryhtyvän organisaation arvot, tavoitteet ja strategia sekä mahdollisesti myös rahoittajan, asiakkaiden tai muiden sidosryhmien vaatimukset.

Jos hankkeeseen ryhtyvä linjaa, että tavoitteena on taksonomian mukainen rakennushanke, tavoite tulee huomioida kaikissa kilpailutus- ja sopimusasiakirjoissa. Hankkeeseen osallistuvat aliurakoitsijat, palveluntuottajat ja rakennusmateriaalien ja -tuotteiden toimittajat on veloitettava toimimaan taksonomian mukaisesti.

Toimitusketjun osapuolilta on edellytettävä taksonomian mukaisuuden todentamista ja taksonomiaan liittyvien seurantatietojen välittämistä tilaajalle. Lisäksi taksonomiasta aiheutuu rakennusmateriaalien ja -tuotteiden ominaisuuksia koskevia vaatimuksia. Hankintaosaamisella tulee lähitulevaisuudessa olemaan merkittävä vaikutus taksonomian mukaisuutta koskevien tavoitteiden saavuttamisessa.

Muut rakennetun ympäristön toiminnot

Taksonomia koskee kiinteistö- ja rakennusalaan myös esimerkiksi kunnossapitoon liittyvien toimintojen kautta. Taksonomian piirissä oleva rakennustuoteteollisuus, vähähiilinen energiateollisuus ja ammattimaiset kiinteistöjen omistajat määrittelevät omalle toiminnalleen tavoitteet, joihin voi sisältyä tavoite taksonomian mukaisuudesta. Silloin heidän on asetettava taksonomiaa koskevia veloitteita myös kunnossapidon ja huollon palveluita tarjoaville toimitusketjuilleen.

Kuva 3. Rakentamisen arvoketjut kytkeytyvät osaksi laajempaa arververkkoa. (Rakennusteollisuus RT 2024)

2.7 Taksonomian soveltamista tukevat tietolähteet

Taksonomia on käyty EU-lainsäädännössä läpi hyvinkin yksityiskohtaisesti. Taksonomialainsäädäntöä täydentävät linkit muuhun lainsäädäntöön, kansainvälisiin sopimuksiin, standardeihin, linjauksiin ja ohjeisiin. EU-komission tiedonannot ja ilmoitukset täsmentävät taksonomiasäädöksiä.

EU-komissio on julkaissut taksonomian soveltamista tukevien työkalujen kokonaisuuden, jonka pääotsikkona on EU Taxonomy Navigator. Tietosisältö vastaa taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 nojalla annettuja delegoituja säädöksiä ja niitä koskevia komission täsmennyksiä. Täsmennykset on julkaistu kysymys-vastaus-pareina, ja niihin voi tutustua esimerkiksi FAQ-työkalun asiasanahaun kautta. Taksonomiaraportin edellyttämien taloudellisten tunnuslukujen laskentaa varten EU-komissio on julkaissut erillisen EU Taxonomy Calculator -työkalun. EU Taxonomy Navigatorin työkalut on julkaistu ainoastaan englannin kielellä. (European Commission 2024a)

RATEKON Kriteerit-työkalun kautta voi tarkastella taksonomian soveltamista tukevaa tietoa suomalaisen kiinteistö- ja rakennusalan näkökulmasta. Työkaluun on koottu taksonomian piirissä olevia taloudellisia toimintoja, teknisiä arviointikriteerejä ja niiden soveltamishdotuksia. Teknisistä arviointikriteereistä ja niiden toimivuudesta on mahdollista antaa EU-komissiolle palautetta. Palautteen antamista varten on erillinen komission ylläpitämä työkalu (RATEKO 2024b, European Commission 2023b).

Käsillä olevan oppaan lähdeluettelo kokoaa yhteen keskeisimmän taksonomialainsäädännön ja tärkeimmät taksonomian soveltamista tukevat julkaisut. Kuvassa 4 on esitetty rinnakkain taksonomiaraportoinnin vaiheet ja eri vaiheiden tueksi soveltuvia tietolähteitä.

	Soveltamista tukevat tietolähteet		
Raportoinnin vaiheet	Taksonomiasäädökset	RATEKON Kriteerit-työkalu	EU Taxonomy Navigator ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/home
Taksonomiakelpoisten toimintojen tunnistaminen	kyllä	kira-alan sektorit ja soveltamishdotuksia	Activities by sector, NACE alternate classification mapping: tarkennuksia varten
Teknisten arviointikriteerien täyttymisen arviointi	kyllä	arviointikriteerejä ja soveltamishdotuksia	EU Taxonomy Compass: kriteerit
Sosiaalisten vähimmäissuojatoimien täyttymisen arviointi	kyllä		
Taloudellisten tunnuslukujen raportointi	kyllä		EU Taxonomy Calculator: laskentatyökalu

Kuva 4. Taksonomian soveltamista tukevat tietolähteet.

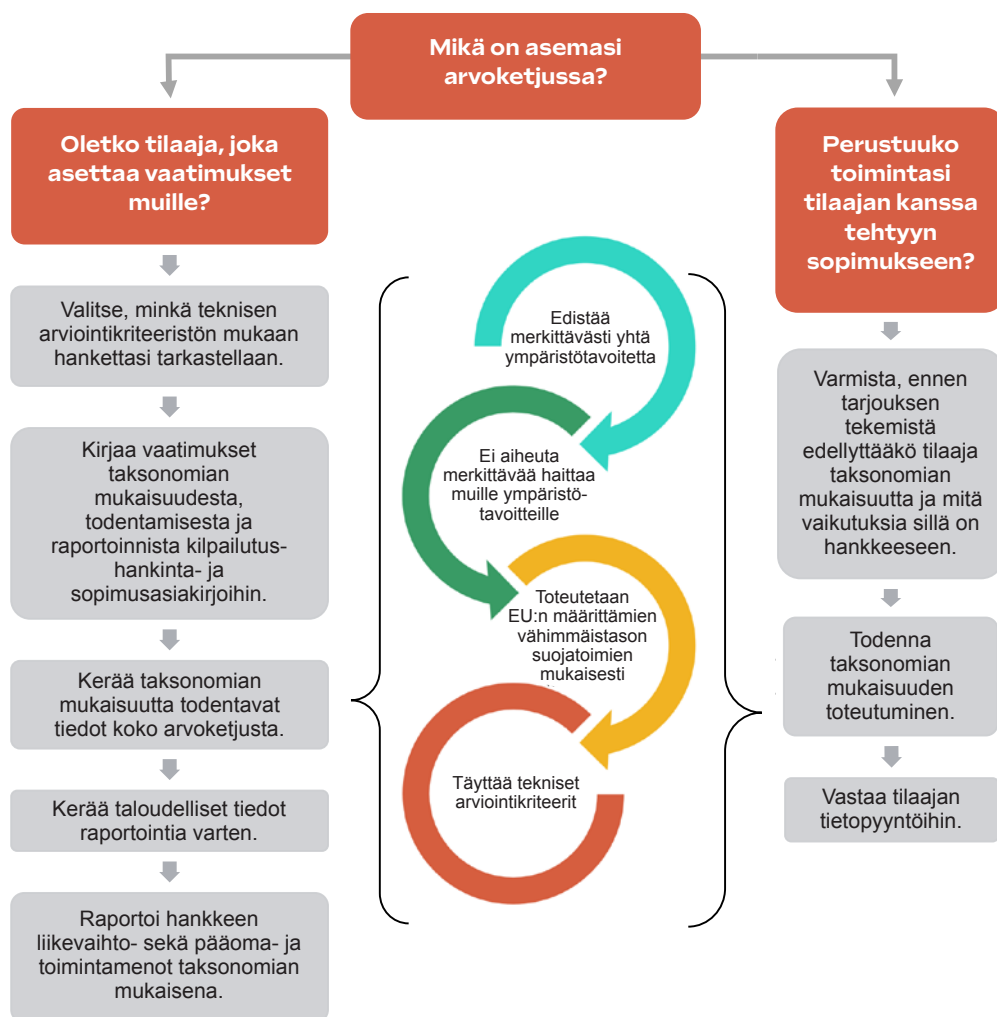
3. TAKSONOMIAVELVOITTEISIIN VALMISTAUTUMINEN

3.1 Asema arvoketjussa määrittelee tarvittavat toimenpiteet

Yksittäisen yrityksen näkökulmasta EU-taksonomian vaikutukset riippuvat siitä, mikä on yrityksen tai toimijan asema arvoketjussa.

Edellisen luvun kuvassa 3 on havainnollistettu, kuinka rakentamisen arvoketjut muotoutuvat laajoiksi arvoverkostoiksi. Siinä on painotettu erityisesti toimitusketjuja. Tärkeä arvoketjujen osapuoli on myös rahoittaja, jonka kautta EU-taksonomian vaikutukset pyritään kanavoimaan koko rakentamisen arvoketjuun. Rahoittajan lisäksi myös tilaaja voi asettaa omalle toimitusketjulleen taksonomiaan liittyviä vaatimuksia.

Kuvassa 5 olevan kaavion vasemmalle puolelle on koottu tärkeimmät taksonomian mukaisuutta tukevat työvaiheet, jotka koskevat tilaajaa. Kaavion oikealle puolelle on vastaavasti koottu tärkeimmät työvaiheet, jotka koskevat tilaajan kanssa sopimussuhteessa olevaa toimijaa.

Kuva 5. Taksonomian edellyttämät työvaiheet

Kun tilaajan asettamat taksonomiavaatimukset on kirjattu osaksi sopimusehtoja, tuotteiden tai palveluiden toimittajan on huomioitava ne omassa toiminnassaan. Sen on myös suositeltavaa siirtää taksonomiaa koskevat vaatimukset eteenpäin omissa toimitusketjuissaan. Useimmat rakennusalan yritykset toimivat arvoketjuissa sekä tilaajana että palveluiden tai tuotteiden toimittajana. Tällöin yritykset soveltavat omassa toiminnassaan kaavion vasenta ja oikeaa puolta.

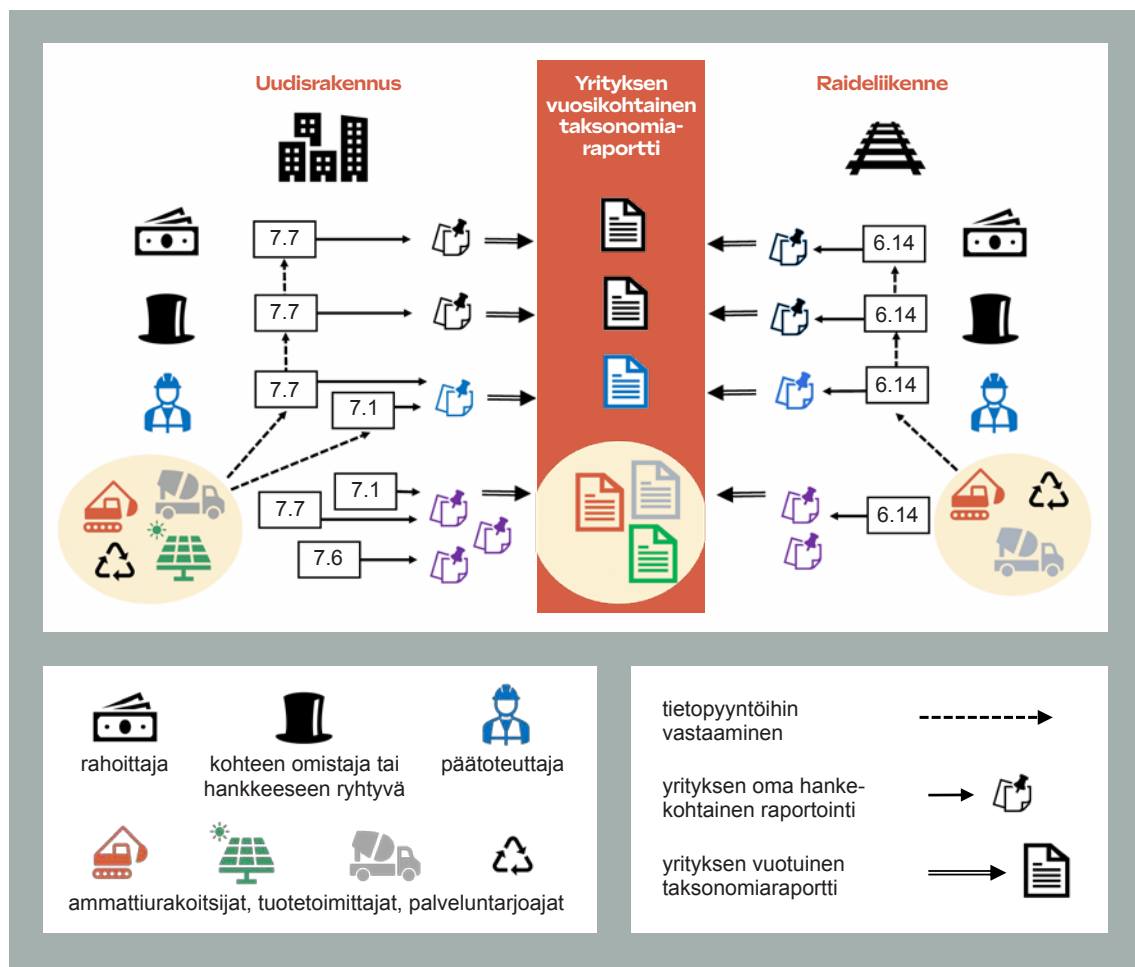
Suurimmissa rakennusalan yrityksissä on kehitetty erillisiä mallipohjia toimittaja-, tuote- ja materiaalitietojen keräämistä varten.

3.2 Esimerkkejä taksonomiaan liittyvistä tietotarpeista

Rahoittaja, kohteen omistaja tai rakennushankkeeseen ryhtyvä voi sopimusteitse edellyttää omilta toimitusketjuiltaan, että toiminta hankkeessa tukee taksonomian mukaisuutta tietyn ympäristötavoitteen ja tiettyyn taloudelliseen toimintaan linkittyvän kriteeristön mukaisesti. Tällöin toimitusketjun osapuolet saavat tilaajiltaan tietopyyntöjä, jotka linkittyvät näihin kriteeristöihin.

Toimitusketjuihin kuuluvien osapuolten kannattaa tarkastella taksonomiasäädöksiä myös omasta näkökulmastaan käsin, sillä jokainen yritys voi omassa taksonomiaraportissaan ilmoittaa toimintaansa liittyvät taloudelliset tunnusluvut sille itselleen parhaiten soveltuvan kriteeristön mukaan.

Esimerkiksi aurinkosähköjärjestelmien asennusyrityksen voi olla suoraviivaisempaa käyttää omassa taksonomiaraportoinnissaan luokkaa ”7.6. Uusiutuviin energialähteisiin liittyvän teknologian asennus, huolto ja korjaus”, vaikka asennukset tapahtuisivat hankkeessa, jonka päätoteuttaja on ilmoittanut tavoittelevan taksonomian mukaisuutta luokassa ”7.1. Uusien rakennusten rakentaminen”.

Kuva 6. Esimerkkejä rakennushankkeiden taksonomiaraportointiin liittyvistä tietotarpeista

Kuvaan 6 on koottu esimerkkejä rakentamisen arvoketjuissa etenevistä tietopyynnöistä ja siitä, mitä vaihtoehtoisia kriteeristöjä arvoketjun osapuolet voivat omassa raportoinnissaan käyttää.

Komission tiedonannon C/2023/267 mukaan uusien rakennusten rakentaminen omaan käyttöön on mahdollista raportoida luokan 7.1. sijasta vähemmän ”ei merkittävää haittaa” -kriteerejä (DNSH-kriteerejä) sisältävässä luokassa ”7.7 Rakennusten hankinta ja omistaminen”.

3.3 Taksonomian soveltaminen edellyttää yhteistyötä

Taksonomiaviittaukset sopimuksissa

Yritysten ja muiden toimijoiden on tärkeää tunnistaa kaikki EU-taksonomiaan liittyvät viittaukset asiakirjoissa, joiden pohjalta ne aikovat tehdä sitoumuksia. Taksonomiaan liittyviä viittauksia voi olla rahoitusehdoissa, hankintailmoituksissa, tarjouspyynnöissä ja sopimusehdoissa.

Tarvittaessa yritysten kannattaa kysyä taksonomiaan liittyvien ehtojen laatijalta, mitä viittaus taksonomiaan tarkoittaa. Tämän jälkeen yrityksen tulisi selvittää sisäisesti ja yhdessä oman toimitusketjunsä kanssa, mitä lisävaatimuksia taksonomiasta seuraa. Taksonomia todennäköisesti lisää varmennus- ja raportointivaatimuksia. Lisäksi taksonomia saattaa edellyttää muutoksia tuotantoon tai hankintoihin.

Jotta taksonomian vaikutukset yrityksen toimintaan tulevat kattavasti selvitettyä, yrityksen sisäisiin prosesseihin kannattaa kytkeä mukaan yrityksen liiketoiminnan, vastuullisuus- ja kestävyysosajien, taloustiimin ja tietojärjestelmä vastaavien edustajat.

Yrityskohtainen taksonomiaraportointi

Yrityskohtainen taksonomiaraportointi edellyttää yrityksen sisällä yhteistyötä liiketoiminnan, vastuullisuus- ja kestävyysosajien ja taloustiimin välillä (Deloitte 2022). Yritysten kannattaa huomioida raportoinnissa seuraavat asiat:

- Koska taksonomiatiedoilla on vahva yhteys tilinpäätöksiin, yrityksistä ulos raportoivat taksonomiatiedot kannattaa asettaa taloustiimien vastuulle.
- Rakennushankkeiden projektiseurannassa on huomioitava taksonomiaraportoinnin tarpeet.
- Taksonomian mukaisuutta on arvioitava projektin alussa, sen aikana ja projektin päätteeksi.
- Taksonomiatiedon kerääminen, hallinta ja arkistointi edellyttää tietojärjestelmiltä uudenlaisia ominaisuuksia.
- Yrityksissä on myös turvattava taksonomiaraportoinnin jatkuvuus ja varmennuskelpoisuus.

Asiantuntijanäkemyksen mukaan yritysten kannattaa olla avoimia taksonomiaraportointiin liittyvistä omista tulkinnoistaan ja valinnoistaan. Myös muutoksiin kannattaa varautua, koska taksonomiakriteerejä koskevat soveltamislinjaukset eivät ole vielä vakiintuneet ja koska EU:n tavoitteena on asteittain kiristää taksonomiavaatimuksia. (Hietala, M. 2023.)

4. HANKEKOHTAINEN TAKSONOMIATIETOJEN RAPORTOINTI

4.1 Linjaukset tarvitaan jo hankkeen alussa

Taksonomian mukaisuuden saavuttaminen edellyttää ennakointia. Hankkeen alusta saakka tulisi olla tiedossa, tavoitellaanko hankkeessa taksonomian mukaisuutta ja minkä ympäristötavoitteen teknisen arviointikriteerien perusteella taksonomian mukaisuutta tarkastellaan. Silloin taksonomiaa koskevat tavoitteet on mahdollista huomioida hanketta koskevissa sopimusasiakirjoissa sekä hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa. Ennakoiva ote tukee myös taksonomian edellyttämää todentamista ja dokumentointia, jotka tulee tehdä oikea-aikaisesti koko hankkeen ajalta. Tärkeä näkökulma on myös se, että hanketta koskevat taloudelliset tiedot kannattaa erotella taksonomiaraportointia varten oikeiden taloudellisten toimintojen mukaan hankkeen alusta lähtien.

Hankkeen taksonomian mukaisuus tulisi arvioida ensimmäisen kerran jo hankkeen alkuvaiheessa ja määrittellä raportointi tämän arvion perusteella. Arviota tulisi kuitenkin päivittää aina, kun projektilta kirjautuu liikevaihtoa. Arvioinnin tulisi tällöin perustua jo toteutuneesta työstä kertyneisiin tietoihin ja arvioihin projektin loppuunsaattamisesta ja lopputuloksesta.

RIL ry:n vuonna 2023 julkaisema opas painottaa, että taksonomiatavoitteet on syytä huomioida osana rakennushankkeen suunnittelun ja toteutuksen ohjausta. Hankkeen tarveselvitysvaiheessa tulisi RIL-oppaan mukaan varmistaa toimintaan kohdistuvat taksonomiavelvoitteet ja -päämäärät eli määritellä, millaisia tavoitteita hankkeen suunnittelulle ja toteutukselle asetetaan. Taksonomian mukaisuuden tavoittelun rinnalla RIL-opas suosittaa hyödyntämään myös jotain muuta ympäristöluokitusjärjestelmää, joka tukee taksonomiakriteerien saavuttamista. (RIL ry 2023.)

4.2 Taksonomiakelpoiset taloudelliset toiminnot

Merkittävä osa kiinteistö- ja rakennusalan toiminnoista on taksonomiakelpoisia

Käytännön tasolla taksonomian soveltaminen käynnistyy taksonomiakelpoisten taloudellisten toimintojen yksilöimisellä. Kiinteistö- ja rakennusalan taloudelliset toiminnot ovat pääosin taksonomiakelpoisia eli taksonomian soveltamisen piirissä.

Ilmasto- ja ympäristötavoitteita koskevat delegoidut säädökset (EU) 2021/2139, (EU) 2023/2485 ja (EU) 2023/2486 määrittelevät mm. valmistukseen, energiaan, ympäristön puhtaanapitoon, infrastruktuuriin, talonrakentamiseen, tulvasuojeluun ja luonnon ennallistamiseen liittyviä toimintoja taksonomian piiriin kuuluviksi. Tämän oppaan liitteeseen 1 on koottu kiinteistö- ja rakennusalaan koskevia taksonomiakelpoisia toimintoja.

Komission ilmoituksessa 2022/C 385/01 on todettu, että taksonomiaraportoinnin piirissä olevien yritysten tulee raportoida kaikista taksonomiakelpoisista toiminnoistaan, koska EU-taksonomia ei tee eroa taloudellisten tai liiketoiminnan ydintoimintojen ja muiden toimintojen välillä.

NACE-toimialaluokitus

Taksonomialainsäädännössä käytetty taloudellisten toimintojen luokittelu perustuu suurelta osin EU:n tilastolliseen toimialaluokitukseen (NACE). Taksonomiaraportoinnissa käytettävän taloudellisen toiminnan määrittelyssä sovelletaan komission delegoiduissa säädöksissä esitettyjä kuvauksia ja NACE-koodeja seuraavasti:

- jos NACE-koodi on laaja-alaisempi kuin säädöksessä esitetty toiminnan kuvaus, taksonomiakelpoisuus määritetään kuvauksen, ei NACE-koodin laajuuden perusteella
- jos taloudelliselle toiminnalle ei ole NACE-koodia mutta se vastaa jotain toiminnan kuvausta, se voidaan luokitella taksonomiakelpoiseksi
- jos mikään toiminnan kuvaus ei täysin vastaa yrityksen toimintaa, yrityksen toiminnat voi olla tarpeen jaotella osiin, jolloin eri osat voivat mahdollisesti vastata jotakin toiminnan kuvausta tai useita erikseen kuvattuja toimintoja
- jos taloudellisen toiminnan NACE-koodia ei mainita ilmasto- tai ympäristötavoitteita koskevassa delegoidussa säädöksessä mutta toiminta vastaa kyseisen toiminnan kuvausta, se voidaan katsoa taksonomiakelpoiseksi. (Komission ilmoitus 2022/C 385/01.)

NACE-toimialaluokitus perustuu asetuksiin (EY) N:o 1893/2006 ja (EY) N:o 973/2007 ja on julkaistu muun muassa Tilastokeskuksen verkkosivuilla osoitteessa https://stat.fi/fi/luokitukset/toimiala/toimiala_1_20080101 (Tilastokeskus 2008).

Siirtymätoiminnot ja mahdollistavat toiminnot

Osa taksonomian soveltamisen piirissä olevista toiminnoista on määritelty teknisissä arviointikriteereissä siirtymätoiminnaksi tai mahdollistavaksi toiminnaksi. Esimerkiksi ”6.14 Rautatieliikenteen infrastruktuuri” on mahdollistavaa toimintaa ja ”7.2. Olemassa olevien rakennusten korjaus” siirtymätoimintaa (EU 2021/2139).

Siirtymätoiminnot ovat toimintoja, joille ei ole vielä saatavilla vähähiilisiä vaihtoehtoja ja joiden kasvihuonekaasupäästöt vastaavat asianomaisen talouden tai teollisuuden alan parasta mahdollista tasoa. Ne täyttävät myös seuraavat kaksi edellytystä: 1) ne eivät saa haitata vähähiilisten vaihtoehtojen

kehittämistä ja käyttöönottoa, ja 2) ne eivät saa aiheuttaa lukkiutumista hiili-intensiivisiin omaisuuseriin, kun otetaan huomioon kyseisten omaisuuserien taloudellinen elinkaari. Mahdollistavat toiminnot taas mahdollistavat suoraan sen, että muilla toiminnoilla voidaan edistää merkittävästi ympäristötavoitteita. (Komission ilmoitus 2022/C 385/01.)

Taksonomia-asetus (EU) 2020/852 edellyttää, että rahoitusalan toimijat erittelevät, miltä osin taksonomian soveltamisen piirissä olevat rahoitustuotteet edistävät siirtymätoimintoja tai mahdollistavia toimintoja. Rahoitusalaa koskevan veloitteen vuoksi myös kiinteistö- ja rakennusalan yritysten kannattaa omassa taksonomiaraportoinnissaan eritellä siirtymätoiminnot ja mahdollistavat toiminnot.

4.3 Tavoitteena taksonomian mukaisuus

Tekniset arviointikriteerit

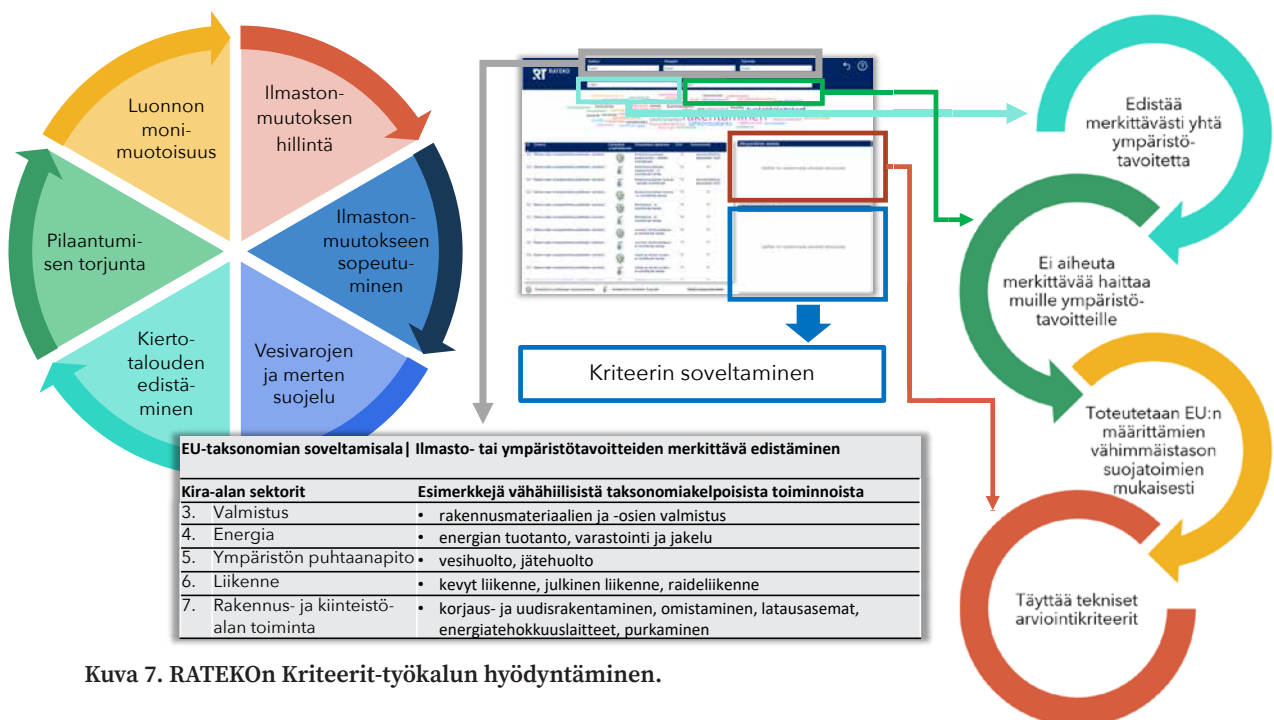
EU-komission vahvistamat tekniset arviointikriteerit määrittelevät, millä edellytyksillä tietty taloudellinen toiminta edistää merkittävästi yhtä ympäristötavoitetta eikä aiheuta merkittävää haittaa muille ympäristötavoitteille (EU 2021/2139, EU 2023/2485 ja EU 2023/2486).

Tiettyä rakennushanketta tai rakennetun ympäristön kohdetta koskevat tekniset arviointikriteerit määräytyvät tapauskohtaisesti. Ne valikoituvat sovellettavaksi sen perusteella, minkä taloudellisen toiminnan kriteeristön mukaan taksonomian mukaisuutta tavoitellaan ja mikä taksonomian ilmastotai ympäristötavoitteista on valittu merkittävästi edistettäväksi tavoitteeksi.

EU-taksonomian voimaantulon jälkeen on merkittävästi edistettävänä ympäristötavoitteena käytetty yleisimmin ilmastonmuutoksen hillintää. Myös ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevaa merkittävän edistämisen ympäristötavoitetta käytetään etenkin kiinteistöjen omistamista ja hallintaa koskevan taloudellisen toiminnan piirissä. Esimerkiksi purkuhankkeissa voidaan käyttää merkittävän edistämisen tavoitteena kiertotaloutta. Tulvasuojeluhankkeisiin voi soveltua vesien ja merten käytön ja suojelun merkittävän edistämisen näkökulma. Ennallistamishankkeet ovat mukana luonnon monimuotoisuuden edistämistä koskevien taloudellisten toimintojen kuvauksissa.

Kiinteistö- ja rakennusalaa koskeva EU-taksonomian erityispiirre on, että taksonomian mukaisuutta tarkastellaan taksonomiakriteereissä usein hankekohtaisesti. Kiinteistöjen omistamisen ja hallinnan osalta tarkastelu on kohdekohtaista, ja rakennustuoteteollisuudessa arvioidaan tuotantoa.

RATEKON Kriteerit-työkalu

Kuva 7. RATEKON Kriteerit-työkalun hyödyntäminen.

Kiinteistö- ja rakennusala koskevia teknisiä arviointikriteerejä ja kriteerien soveltamishdotuksia on koottu RATEKOn Kriteerit-työkaluun. Kuvassa 7 on yhteenvedo työkalun tietosisällöstä. Työkalu on julkaistu RATEKOn verkkosivuilla osoitteessa <https://rateko.fi/eu-taksonomia/> (RATEKO 2024).

Kriteerien soveltamishdotuksissa tukeudutaan Suomessa sovellettavaan lainsäädäntöön, hyviin käytänteisiin ja Rakennusteollisuus RT ry:n, RATEKOn ja Raklin julkaisemiin ympäristötavoitekohtaisiin ohjeisiin:

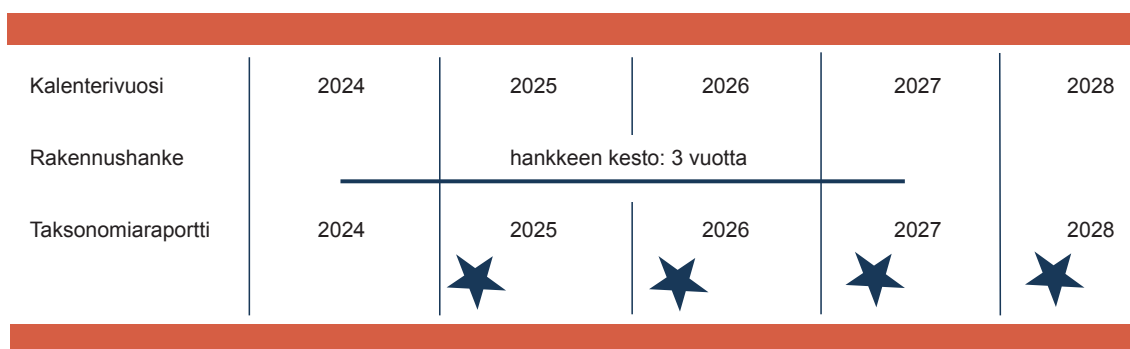
- Annila, P. ym. 2024. Rakennusteollisuus RT ry 2024. Opas rakennuksia koskevien ilmatoriskien ja sopeutumistratkaisujen arviointiin. <https://rateko.fi/opas-rakennuksiin-kohdistuvien-ilmatoriskien-ja-sopeutumistratkaisujen-arvioimiseksi/>
- Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO 2024. Opas rakentamista koskevien kiertotalouden DNSH-kriteerien soveltamiseksi. <https://rateko.fi/kiertotalouden-dnsh-kriteerien-soveltamisopas/>
- Rakli ry 2024. Rakennuskannan 15 % ja 30 % parhaimmiston primäärienergian kulutus. EU-taksonomia 7.7 raja-arvojen päivitys 2024-06. <https://www.rakli.fi/rakli-tiedottaa/kestavan-kehityksen-taksonomian-7-7-kriteerin-selvitysta-paivitetty/>

Kriteerit-työkalussa esitetyt taksoniakriteerien soveltamishjeet on julkaistu vuosina 2023 ja 2024 ehdotuksina. Soveltamishdotuksia muokataan jatkossa, kun taksonomiaraportoinnista on kertynyt lisää kokemuksia.

Taksonomian mukaisuus hankkeen eri vaiheissa

Kuvassa 8 on havainnollistettu taksonomiaraportointia usealle eri kalenterivuodelle ajoittuvassa rakennushankkeessa. RATEKOn keväällä 2024 järjestämässä taksonomiatyöpajoissa keskusteltiin siitä, että tietyn hankkeen taksonomian mukaisuus saattaa vaihdella eri kalenterivuosien välillä. Asiantuntijat totesivat, että vaikka taksonomian mukaisuus olisi asetettu hankkeen alussa tavoitteeksi, voi osa teknisistä arviointikriteereistä jäädä yllättäen toteutumatta esimerkiksi toimitusketjuista riippuvista syistä.

Jos esimerkiksi rakennustyömaan jätteiden materiaalin hyödyntämisvelvoitteen 70 %:n tavoite jää tietynä vuotena toteutumatta, ei hanke ole sen vuoden osalta taksonomian mukainen. Seuraavana vuonna taksonomian mukaisuus saattaa kuitenkin toteutua. RATEKOn keväällä 2024 järjestämässä asiantuntijatyöpajoissa kannatettiin ajatusta siitä, että vaikka pitkäkestoinen hanke olisi raportoitavissa taksonomian mukaisena vain osittain, sitä voitaisiin silti pitää taksonomian mukaisena referenssikohteenä. Toisin sanoen, hanketta voitaisiin käyttää osoituksena siitä, että yrityksellä on teknistä osaamista ja pätevyyttä toteuttaa taksonomian mukaisia hankkeita.

Kuva 8: Esimerkki taksonomiaraportoinnista rakennushankkeessa, joka ajoittuu usealle eri kalenterivuodelle.

Jatkuvan parantamisen periaate

Taksonomian mukaisuuden arviointi perustuu binääriseen kyllä/ei-malliin. Jos osa rakennushanketta tai muuta taloudellista toimintaa koskevistä teknisistä arviointikriteereistä ei toteudu, toimintaa ei voida raportoida taksonomian mukaisena. Tällaisissa tapauksissa yrityksen kannattaa selvittää, kuinka toimintaa tulisi jatkossa kehittää, jotta tekniset arviointikriteerit täyttyisivät.

Taksonomian mukaisuuden laajentamisen tulisi olla osa yrityksen strategiaa, jolloin taksonomian vaatimukset tulisivat huomioiduksi koko yrityksen toiminnan suuntaamisessa. Taksonomiaraportointia koskevassa sääntelyssä edellytetään, että yritys julkaisee tiedon CapEx-suunnitelmista, joilla yritys seuraavien viiden (tai tapauskohtaisesti kymmenen) vuoden kuluessa laajentaa taksonomian mukaisia toimintojaan.

Ympäristöluokitukset poikkeavat EU-taksonomian viitekehyksestä siten, että ympäristöluokituksissa on käytössä taksonomiaa monipuolisempi arviointiasteikko. Tällöin eri ympäristönäkökulmien huomioiminen voidaan ilmaista hienovaraisemman erottelun kautta. Hankkeen saama ympäristöluokitus voi olla yksi indikaatio sille, että hankkeet ovat tulevaisuudessa taksonomian mukaisia.

4.4 Taloudellisten tietojen kerääminen

Taksonomiakelpoiset taloudelliset tunnusluvut

Jos yritys tai organisaatio saa liikevaihtoa tai sille syntyy pääomamenoja (CapEx) tai toimintamenoja (OpEx) sellaisesta taloudellisesta toiminnasta, joka vastaa ilmasto- tai ympäristöä koskevissa delegoiduissa säädöksissä kuvattua toimintaa, tämä liikevaihto tai nämä menot katsotaan taksonomiakelpoiksi.

Pääoma- ja toimintamenojen raportoinnin yhteydessä taksonomiakelpoisia ovat myös kaikki sellaiset hankitut omaisuuserät ja prosessit tai palvelut, jotka ovat välttämättömiä luokitusjärjestelmäkelpoisen toiminnan harjoittamiseksi (Komission ilmoitus 2022/C 385/01).

Taksonomiakelpoisten taloudellisten tietojen erottelu

Hankkeeseen saattaa sisältyä sekä taksonomian piirissä olevaa taloudellista toimintaa että sen ulkopuolelle jäävää toimintaa. Taksonomiakelpoiset taloudelliset tiedot tulee erotella hankkeen alusta lukien, jotta taloudellisten tunnuslukujen taksonomiaraportointi on mahdollista.

Kuvassa 9 on havainnollistettu esimerkkihanketta, jossa rakennetaan rinnakkain autoliikennettä palveleva katu ja kevyen liikenteen väylä. Kadun rakentaminen ei ole taksonomian soveltamisen piirissä, koska katuja ei voida rajata pelkästään vähähiilisten ajoneuvojen käyttöön. Kevyen liikenteen väylä sen sijaan voi olla taksonomiakelpoinen, jos se täyttää ilmastonmuutoksen hillinnän merkittävän edistämisen kriteerit ja ”ei merkittävää haittaa” -kriteerit, jotka on määritelty ilmastovaikutuksia koskevassa delegoidussa säädöksessä (EU) 2021/2139 luokalle ”6.13. Henkilökohtaisen liikkuvuuden infrastruktuuri, polkupyörälogistiikka”.

Hankkeen tuloutusperiaatteet

Hankkeiden tuloutuskäsittely on määritelty tilinpäätöksessä, ja rahavirroista riippumatta liikevaihtoa voi kirjautua joko hankkeen rakentamisaikana tai vasta kertaeränä koko hankkeen valmistuttua.

Tilitoimisto Azets Finland toteaa, että kirjanpidon ja verotuksen säännökset sallivat pitkäkestoisen projektin tulouttamisen kahdella vaihtoehtoisella tavalla:

- osatuloutuksena projektin valmiusasteen perusteella tai
- kertatuloutuksena projektin valmistuessa.

Azetsin mukaan yritys saa valita tuloutusmuodon vapaasti kahdesta edellä mainitusta vaihtoehdosta. Lain vaatimuksena on kuitenkin johdonmukaisuus, eli samankaltaisissa projekteissa tulee käyttää samaa tuloutusmuotoa tilikaudesta toiseen. (Azets Finland 2023.)

Kuva 9. Esimerkki hankkeesta, jossa taksonomiakelpoiset taloudelliset tiedot on syytä erotella hankkeen alusta lähtien

5. YRITYKSEN TAKSONOMIARAPORTOINTI

5.1 Tavoitteena vertailukelpoinen ja läpinäkyvä tieto

Tässä luvussa kuvataan muiden kuin rahoitusalan yritysten lakisääteistä taksonomiaraportointia. Raportointia varten tiedot yritysten taloudellisen toiminnan ilmasto- ja ympäristövaikutuksista on muunnettava taloudellisten tunnuslukujen muotoon. Menettelyn tavoitteena on tuottaa vertailukelpoista ja läpinäkyvää tietoa, jonka pohjalta EU-alueen pääomat ohjautuisivat ympäristön kannalta kestäviin eli taksonomian mukaisiin toimintoihin.

Yritysten, jotka täyttävät lakisääteiset raja-arvot, on julkaistava taksonomiaraportissaan tunnusluvut ympäristön kannalta kestävään toimintaan liittyvästä liikevaihdosta, pääomamenoista ja toimintakuluista. Lakisääteisten vaatimusten lisäksi useiden taksonomian vaikutuspiirissä olevien yritysten raportointiin vaikuttaa suoraan tai välillisesti se, että rahoitusalan yritysten on julkaistava tunnusluvut sellaisesta ympäristön kannalta kestävästä taloudellisesta toiminnasta, joka koskee luotonantoa, sijoittamista ja vakuuttamista.

5.2 Taksonomiaraportointia ohjaavat säädökset

Taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 artikla 8 edellyttää, että yritykset, jotka ovat taksonomian soveltamisen piirissä, raportoivat kestävyysraportoinnin yhteydessä toimintansa taksonomian mukaisuudesta.

Raportoitavien taksonomiatietojen sisältö ja tietojen esittämistapa on määritelty tietojen antamista koskevassa delegoidussa säädöksessä (EU) 2021/2178. Muita kuin rahoitusalan yrityksiä koskevat keskeiset tulosindikaattorit ja raportoitava tietosisältö on määritelty säädöksen liitteessä 1, jota on päivitetty delegoidun säädöksen (EU) 2023/2486 liitteellä V.

Kestävyysraportti laaditaan kirjanpitolain (1336/1997) luvun 7 mukaisesti ja noudattaen kestävyysraportointistandardeja (ESRS) sekä taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 artiklaa 8. Velvoite ESRS-standardien käyttöön pohjautuu komission delegoituun asetukseen (EU) 2023/2772. Kestävyysraportin ja sen osana olevan taksonomiaraportin varmentamista koskevat säädökset on koottu tilintarkastuslakiin (1141/2015), osakeyhtiölakiin (624/2006) ja osuuskuntalakiin (421/2013).

5.3 Raportoinnin kattavuus

Taksonomia-asetuksessa (EU) 2020/852 ja delegoidussa säädöksessä (EU) 2021/2178 säädetään taksonomiaraportoinnin kattavuudesta:

- Taksonomiaraportissa annettavien tietojen on katettava tietojen antamispäivää edeltävän kalenterivuoden vuotuinen raportointikausi.
- Taksonomiaraportissa annettavat tulosindikaattorit ilmoitetaan samalla tasolla kuin tilinpäätös eli joko yksittäisen yrityksen tai konsernin tasolla.

5.4 Taksonomiaraportointi osana kestävyysraporttia ja toimintakertomusta

Raportointivelvollisuuden piirissä olevien yritysten tulee vuodesta 2025 alkaen raportoida taksonomiasta osana kestävyysraporttia, joka puolestaan on osa yrityksen toimintakertomusta ja tilinpäätöstä. Kestävyysraportti on erillinen osa toimintakertomusta, ja taksonomiaa koskevien tietojen tulee olla kestävyysraportista erikseen tunnistettavissa. Kuva 10 havainnollistaa taksonomiaraportin asemaa osana yrityksen kestävyysraporttia ja toimintakertomusta.

Kuva 10. Taksonomiaraportti osana yrityksen kestävyysraporttia ja toimintakertomusta.

Kestävyysraportointi tehdään ESRS-standardien mukaisesti, ja taksonomiaraportointi on osa kestävyysraportin ympäristöosiota. Asiantuntija-arvioiden mukaan on kuitenkin todennäköistä, että taksonomiatiedot esitetään yritysten kestävyysraporteissa yhtenäisenä ja selkeänä kokonaisuutena, koska taksonomiatiedot julkaistaan määrämuotoisen raportointitaulukon mukaisesti. (Silvola ym. 2024). Esimerkkejä hyvistä käytänteistä ei vielä ole, koska ensimmäiset uuden lainsäädännön mukaiset kestävyysraportit julkaistaan vasta vuonna 2025.

Tietojen keruu taksonomiaraportointia varten tuottaa aineistoa, jota yritykset voivat hyödyntää myös kestävyysraportin ESRS-standardin edellyttämässä osissa. Kestävyysraporttiin koottujen ESRS-standardin mukaisten tietojen tulee olla linjassa EU-taksonomiaa koskevien tietojen kanssa.

Kestävyysraportti laaditaan kattamaan sama yritys, jota koskeva tilinpäätös esitetään osana vuosikertomusta. Toimintakertomus ja siihen sisältyvät kestävyysraportti ja taksonomiaraportti voivat siis yhtiörakenteesta riippuen koskea yksittäistä yritystä tai konsernin emoyhtiötä. Taksonomiaraportin taloudelliset tunnusluvut koskevat samaa yritystä kuin tilinpäätöksen taloudelliset tunnusluvut. Muilta osin kestävyysraportoinnin näkökulma on laajempi, sillä ESRS-standardit edellyttävät, että kestävyysraportoinnissa annetaan tietoja myös raportoivan yrityksen arvoketjuihin kohdistuvista olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista. (Silvola ym. 2024.)

5.5 Taksonomiaraportin varmentaminen

Yrityksellä on velvollisuus huolehtia siitä, että tilintarkastus ja kestävyysraportin varmennus suoriteetaan tilintarkastuslain (1131/2015) mukaisesti. Varmennusraportissaan kestävyysraportointitarkastaja ottaa kantaa siihen, onko kestävyysraportti laadittu raportoinnille asetettujen standardien mukaisesti. Kestävyysraportointitarkastajalla tarkoitetaan Suomessa tilintarkastajaa, jolla on kestävyysraportointitarkastajan pätevyys (KRT). (Silvola ym. 2024.)

5.6 Taksonomiaraportoinnin piirissä olevat yritykset

Taksonomiaraportoinnin velvoittavuus määräytyy vuodesta 2025 alkaen sen perusteella, onko yritys velvollinen julkaisemaan kestävyystietonsa osana toimintakertomusta. Taksonomiaa koskeva raportointivelvoite perustuu taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 artiklaan 8 ja kirjanpitolakiin (1336/1997), jolla CSRD-direktiivi on viety osaksi kansallista lainsäädäntöä. Kirjanpitolain voimaantulosäädöksissä on listattu, millä aikataululla yritykset tulevat lain soveltamisen piiriin.

Rahoitusalan yritykset ja pörssiin listatut suuret yritykset

Rahoitusalan yritykset ja pörssiin listatut suuret yritykset ovat jo täysimittaisen taksonomiaraportoinnin piirissä. Nämä yritykset raportoivat taksonomiatietonsa ensimmäistä kertaa tilikaudelta 2024 ja julkaisevat raporttinsa keväällä 2025 yrityksen vuosikertomuksessa.

Suuret yritykset

Muiden kuin pörssilistattujen suurten yritysten ensimmäinen raportoitava tilikausi on 2025 ja raporttien julkaisuvuosi 2026. Suuriksi yrityksiksi luokitellaan yritykset, joissa täyttyy vähintään kaksi kolmesta raja-arvosta:

1. taseen loppusumma on yli 25 miljoonaa euroa
2. liikevaihto on yli 50 miljoonaa euroa
3. palveluksessa on keskimäärin 250 henkilöä. (kirjanpitolaki 1336/1997)

Pörssilistatut pienet yritykset

Pörssilistattujen pienten yritysten ensimmäinen raportoitava tilikausi on 2026 ja raporttien julkaisuvuosi 2027. Pieniksi yrityksiksi luokitellaan yritykset, joissa täyttyy vähintään kaksi kolmesta raja-arvosta:

1. taseen loppusumma on yli 7,5 miljoonaa euroa
2. liikevaihto on yli 15 miljoonaa euroa
3. palveluksessa on keskimäärin 50 henkilöä. (kirjanpitolaki 1336/1997)

Muut yritykset

Taksonomiaraportoinnin aloittaminen voi olla perusteltua, vaikka yritys ei olisi lain mukaan raportointivelvollinen. Vapaaehtoisen taksonomiaraportoinnin lähtökohtana voi olla yrityksen strategia tai rahoittajien, tilaajien, asiakkaiden tai muiden sidosryhmien vaatimukset. EU-taksonomiaa koskevat tietopyynnöt voivat koskea kaikkia rakentamisen arvoketjujen osapuolia.

6. TAKSONOMIARAPORTTI

6.1 Taksonomiaraporttiin sisällytettävät tiedot

Taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 artikla 8 edellyttää, että yritykset, jotka ovat taksonomian soveltamisen piirissä, raportoivat kestävyysraportoinnin yhteydessä toimintansa taksonomian mukaisuudesta. Raportoitavien tietojen on katettava tietojen antamispäivää edeltävän kalenterivuoden vuotuisen raportointikausi.

Raportoitavien tietojen sisältö ja tietojen esittämistapa on määritelty tietojen antamista koskevassa delegoidussa säädöksessä (EU) 2021/2178. Muita kuin rahoitusalan yrityksiä koskevat keskeiset tulosindikaattorit ja raportoitava tietosisältö on määritelty säädöksen liitteessä 1, jota on päivitetty delegoidun asetuksen (EU) 2023/2486 liitteen V säädöksillä. Taksonomiaraportoinnissa käytettävä taulukkomuoto on julkaistu delegoidun asetuksen (EU) 2023/2486 liitteessä V.

Kuva 11 havainnollistaa, mitä taloudellisia tietoja taksonomiaraportointiin on sisällytettävä. Kuvan lähtökohtana on säädöksen (EU) 2023/2486 liitteessä V esitetty raportointitaulukko, joka koskee yrityksen liikevaihtoa kuvaavia indikaattoreita.

Ympäristö- tavoitteisiin perustuva erittely	Tiilikausi N		Vuosi		Merkittävän edistämisen kriteerit										"Ei merkittävästi haittaa" -kriteerit (DNSH Does Not Significantly Harm) (7)					Luokitusjärjestelmän mukaisen (A.1) tai luokitusjärjestelmän mukaisen (A.2) osuus liikevaihdosta, vuosi N-1 (18)	Luokka mahdollistava toiminta (19)	Luokka siirtymätoiminta (20)
	Taloudelliset toiminnot (1)	Koodi (2)	Liikevaihto (3)	Osuus liikevaihdosta, vuosi N (4)	Ilmastonmuutoksen hillintä (5)	Ilmastonmuutoksen sopeuttaminen (6)	Vesi (7)	Ympäristön pilaantumisen (8)	Kierrätys (9)	Biologinen monimuotoisuus (10)	Ilmastonmuutoksen hillintä (11)	Ilmastonmuutoksen sopeuttaminen (12)	Vesi (13)	Ympäristön pilaantumisen (14)	Kierrätys (15)	Biologinen monimuotoisuus (16)	Välittömästi aiheutuneet tappiot (17)					
																		Teksti	Vahvuutta			
																		%	M	T		

A. LUOKITUSJÄRJESTELMÄKELPOISET TOIMINNAT

Taksonomian mukaiset toiminnot	A.1 Ympäristön kannalta kestävät (luokitusjärjestelmän mukaiset) toiminnot																				
	Toiminta 1	%																			
	Toiminta 1 (7)	%																		M	
	Toiminta 2	%																			T
	Ympäristön kannalta kestävästä (luokitusjärjestelmän mukaisista) toiminnoista saatu liikevaihto (A.1)	%	%	%	%	%	%	%	%	%	K	K	K	K	K	K	K	K	K	%	
Josta mahdollistavat toiminnot	%	%	%	%	%	%	%	%	%	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	%	M

Taksonomia-kelpoiset toiminnot, jotka eivät ole taksonomian mukaisia	A.2 Luokitusjärjestelmäkelpoiset muttei ympäristön kannalta kestävät (muut kuin luokitusjärjestelmän mukaiset) toiminnot (7)																				
	Toiminta 1 (7)	%																			%
	Luokitusjärjestelmäkelpoisista muttei ympäristön kannalta kestävästä (muista kuin luokitusjärjestelmän mukaisista) toiminnoista saatu liikevaihto (A.2)	%	%	%	%	%	%	%	%	%											%
	A. Luokitusjärjestelmäkelpoisista toiminnoista saatu liikevaihto (A.1+A.2)	%	%	%	%	%	%	%	%	%											%

Ei taksonomia-kelpoiset toiminnot	B. EI-LUOKITUSJÄRJESTELMÄKELPOISET TOIMINNAT	
	Ei-luokitusjärjestelmäkelpoisista toiminnoista saatu liikevaihto	%
	YHTEENSÄ	100 %

Kuva 11. Yhteenveto taksonomiaraporttiin sisällytettävistä liikevaihtoa koskevista tunnusluvuista.

Tietojen antamista koskevan delegoidun säädöksen liitteen 1 luvussa 2 on yhteenveto siitä, mitä tieto- ja yritysten tulee taksonomiaraportoinnin yhteydessä antaa.

Yritysten on

- a) yksilöitävä jokainen taksonomian mukainen taloudellinen toiminta
- b) ilmoitettava kunkin taksonomian mukaisen toiminnan keskeiset tulosindikaattorit ja kaikkien taloudellisten toimintojen yhteenlasketut keskeiset tulosindikaattorit
- c) ilmoitettava keskeiset tulosindikaattorit kunkin ympäristötavoitteen osalta ja kaikkien ympäristötavoitteiden yhteenlasketut keskeiset tulosindikaattorit, välttämättä kaksinkertaista huomioon ottamista
- d) yksilöitävä
 - 1) taksonomian mukaisten taloudellisten toimintojen osuus
 - 2) taksonomiakelpoisten, mutta ei taksonomian mukaisten toimintojen osuus
 - 3) taksonomiakelpoisten ja taksonomian mukaisten taloudellisten toimintojen osuus
- e) ilmoitettava ei-taksonomiakelpoiset taloudelliset toiminnot ja niiden osuudet tulosindikaattoreista.

Yhteenvetäessä f muistutetaan, että taksonomiaraportti laaditaan kattamaan sama yritys, jota koskeva tilinpäätös esitetään osana vuosikertomusta (EU 2021/2178, EU 2023/2486).

Komission ilmoituksen 2022/C 385/01 mukaan yritys voi taksonomiaraportoinnin yhteydessä antaa myös vapaaehtoisia tietoja, mutta ne eivät saa olla näkyvämmässä roolissa kuin pakolliset taksonomiatiedot. Jos yritys sisällyttää raportointiinsa vapaaehtoisia tietoja, sen tulee ilmoittaa vapaaehtoisten tietojen antamisen perusteet, tietojen valmisteluun käytetyt menetelmät ja selkeä kuvaus siitä, miten nämä tiedot eroavat pakollisista tiedoista.

6.2 Keskeiset määrälliset tulosindikaattorit

Taksonomiaraporttiin sisällytettävät tulosindikaattorit on määritelty delegoidun säädöksen (EU) 2021/2178 liitteen 1 luvussa 1.1. Tulosindikaattorit koskevat taksonomian mukaista osuutta yrityksen liikevaihdosta, pääomamenoista (CapEx) ja toimintamenoista (OpEx).

Liikevaihtoa koskeva tulosindikaattori

Tietojen antamista koskevan delegoidun säädöksen (EU) 2021/2178 mukaan taksonomian mukainen osuus liikevaihdosta

- sisältää aineettomat hyödykkeet ja delegoidun säädöksen (EU) 2021/2178 liitteen I mukaisesti kirjattut tuotot
- ei sisällä liikevaihtoa, joka on saatu sellaisiin taloudellisiin toimintoihin liittyvistä tuotteista ja palveluista, jotka eivät ole taksonomian mukaisia.

Tämä linjaus on voimassa, vaikka samaan taloudelliseen toimintaan liittyviä pääomamenoja voitaisiin ilmoittaa taksonomian mukaisina ilmastonmuutokseen sopeutumisen merkittävää edistämistä koskevan kriteeristön mukaan. Oppaan lopussa julkaistu esimerkki käsittelee tällaista tilannetta.

Komission ilmoituksessa 2022/C 385/01 esitetään, että mahdollisten negatiivisten tulojen arvo voitaisiin merkitä nollassi prosentiksi luokitusjärjestelmäkelpoisuustietoja raportoitaessa. Yritykset voisivat kuitenkin ilmoittaa negatiivisen arvon rahamääränä.

Pääomamenoja (CapEx) koskeva tulosindikaattori

Tietojen antamista koskevan delegoidun säädöksen (EU) 2021/2178 liitteen 1 mukaan pääomamenoja huomioidaan ”aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden lisäykset tilikauden aikana ennen poistoja, kuoletuksia ja uudelleenarvostuksia, mukaan lukien arvostusmuutoksista ja arvonalentumisista johtuvat uudelleenarvostukset kyseisenä tilikautena ja lukuun ottamatta käyvän arvon muutoksia”. Myös liiketoimintojen yhdistämisestä johtuvia hyödykkeiden lisäyksiä huomioidaan.

Taksonomiaraportoinnissa huomioitavia pääomamenoja ja CapEx-suunnitelmaa koskevia vaatimuksia on määritelty tarkemmin säädöksen (EU) 2021/2178 liitteessä 1.

Taksonomian mukainen osuus pääomamenoista (CapEx) sisältää

- a) pääomamenot, jotka kytkeytyvät taksonomian mukaisiin taloudellisiin toimintoihin liittyviin omaisuuseriin tai prosesseihin
- b) pääomamenot, jotka ovat osa delegoidun säädöksen (EU) 2021/2178 liitteen I ehdot täyttävää CapEx-suunnitelmaa, jolla on tarkoitus laajentaa taksonomian mukaisia taloudellisia toimintoja tai muuttaa taksonomiakelpoisia taloudellisia toimintoja taksonomian mukaisiksi
- c) pääomamenot, jotka liittyvät tuotosten ostamiseen taksonomian mukaisista taloudellisista toiminnoista sekä yksittäisiin toimenpiteisiin, joiden avulla kohteena olevista toiminnoista voidaan tehdä vähähiilisiä tai voidaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä.

Kohdassa c lisäehtona on, että toimenpiteet pannaan täytäntöön ja käynnistetään 18 kuukauden kuluessa. Kohtaan c kuuluvat esimerkiksi ilmastoa koskevan delegoidun säädöksen (EU) 2021/2139 liitteen I taloudelliset toiminnat 7.3–7.6., jotka kuuluvat rakennus- ja kiinteistösektorille.

Kohdan c alle kuuluvien pääomamenojen osalta arvioinnissa keskitytään tuotokseen ja yksittäisiin toimenpiteisiin. Tarkoituksena ei ole tarkastella sitä taloudellista toimintaa, jonka harjoittamiseksi menot syntyvät. Jos esimerkiksi ravintola ostaa ja asentaa aurinkopaneeleja, voivat kustannukset ainoastaan aurinkopaneelien osalta kuulua kohdan c alle. Rakennusten perusparannusten osalta kohtaan c lukeutuvat ainoastaan sellaiset toimenpiteet, jotka vastaavat ilmastoa koskevassa delegoidussa säädöksessä lueteltuja toimintoja (esim. tietyt energiatehokkaat ikkunat). (Komission ilmoitus 2022/C 385/01.)

Toimintamenoja koskeva tulosindikaattori (OpEx)

Tietojen antamista koskevan delegoidun säädöksen (EU) 2021/2178 liitteen 1 mukaan toimintamenoihin sisällytetään suorat pääomittamattomat kustannukset, jotka liittyvät tutkimukseen ja kehittämiseen, rakennusten perusparantamiseen, lyhytaikaisiin vuokrasopimuksiin, kunnossapitoon ja korjauksiin, sekä kaikki muut suorat menot, jotka liittyvät yrityksen suorittamaan tai kolmannelle osapuolelle ulkoistettuun aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden huoltoon ja jotka ovat tarpeen näiden omaisuushyödykkeiden jatkuvan ja tehokkaan toiminnan varmistamiseksi. Myös vuokratustannukset tulee tiettyjen edellytysten täytyessä sisällyttää toimintamenoihin.

Komission ilmoituksen 2022/C 385/01 mukaan toimintamenoina huomioitavat suorat pääomittamattomat kustannukset sisältävät esimerkiksi kunnossapitoon tarvittavat materiaalit, koneiden korjauksesta aiheutuvat henkilöstökustannukset, tehtaan siivouksesta aiheutuvat henkilöstökustannukset ja kunnossapitoon liittyvän tietotekniikan. Suorat pääomittamattomat kustannukset eivät sisällä yleiskustannuksia, raaka-aineita, koneiden käytöstä aiheutuvia henkilöstökustannuksia, tutkimus- ja kehityshankkeiden hallinnointikustannuksia, sähköä, nesteitä tai reagensseja, joita tarvitaan aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden käyttämiseksi.

Taksonomian mukainen osuus toimintamenoista sisältää

- a) toimintamenot, jotka koskevat taksonomian mukaisiin taloudellisiin toimintoihin liittyviä omaisuuseriä tai prosesseja, mukaan lukien koulutustarpeet ja muut henkilöstöön liittyvät sopeutumistarpeet, ja tutkimuksesta ja kehittämisestä aiheutuvat suorat pääomittamattomat kustannukset
- b) toimintamenot, jotka ovat osa delegoidun säädöksen (EU) 2021/2178 liitteen I ehdot täyttävää CapEx-suunnitelmaa, jolla on tarkoitus laajentaa taksonomian mukaisia taloudellisia toimintoja tai muuttaa taksonomiakelpoisia taloudellisia toimintoja luokitusjärjestelmän mukaisiksi
- c) toimintamenot, jotka liittyvät tuotosten ostamiseen taksonomian mukaisista taloudellisista toiminnoista, yksittäisiin toimenpiteisiin, joiden avulla kohteena olevista toiminnoista voidaan tehdä vähähiilisiä tai voidaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, ja yksittäisiin taksonomian mukaisiin rakennusten perusparannustoimiin, edellyttäen, että tällaiset toimenpiteet pannaan täytäntöön ja käynnistetään 18 kuukauden kuluessa.

Pääomamenoja (CapEx) koskevaan tulosindikaattoriin jo kirjattuja tutkimus- ja kehittämismenoja ei lasketa mukaan toimintamenoiksi. Toimintamenot, jotka on kohdennettu ilmastonmuutokseen sopeutumisen merkittävään edistämiseen, on eriteltävä.

Yritys voi saada vapautuksen taksonomian mukaisten toimintamenojen arvioinnista, jos toimintamenot eivät ole yrityksen kannalta olennaisia. Tällöin yrityksen on ilmoitettava toimintamenojen kokonaismäärä ja selitettävä, miksi sen liiketoimintamallissa ei ole olennaisia toimintamenoja.

6.3 Laadulliset tiedot

Taksoniariportissa annettavat tiedot

Tietojenantoa koskevan delegoidun säädöksen (EU) 2021/2178 liitteen 1 luvussa 1.2 säädetään, että yritysten on annettava taksoniariportoinnissaan tiedot muun muassa seuraavista osa-alueista:

- tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kuten
 - taloudellisten tunnuslukujen laskentaperusteet
 - laskelmien käytössä edellisen raportointikauden jälkeen mahdollisesti tapahtuneet muutokset ja niiden vaikutukset
 - tiedot olennaisista muutoksista CapEx-suunnitelmien täytäntöönpanossa
- taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 noudattamista koskeva arvio
 - perusteet, joilla taloudellisia toimintoja on määritelty taksonomian mukaiseksi
 - kuvaus siitä, kuinka yritykset ovat vältäneet eri osatekijöiden kaksinkertaisen huomioon ottamisen taksoniariportointiin sisältyvissä taloudellisissa tunnusluvuissa
 - ilmoitus useita ympäristötavoitteita edistävästä taloudellisista toiminnoista ja niiden tunnusluvuista
 - tulosindikaattoreiden erittelyn perusteet, varsinkin jos tuotantoyksiköitä on käytetty yhdenneysti
- taustatiedot
 - kunkin keskeisen tulosindikaattorin osatekijät ja syyt niiden mahdollisiin muutoksiin raportointikaudella ja mahdolliset täydentävät keskeiset tulosindikaattorit.

Taustatiedot liikevaihtoindikaattorista

Taksoniariportoinnin erittelyssä yrityksen on annettava liikevaihtoindikaattorista kaikki seuraavat tiedot:

- a) taksonomian mukaisen liikevaihdon määrällinen erittely, jotta voidaan osoittaa raportointikaudella tapahtuneet keskeiset muutokset, kuten esimerkiksi asiakassopimuksista saatujen tulojen ja vuokratulojen muutokset
- b) tiedot määräistä, jotka liittyvät taksonomian mukaisiin toimintoihin, joita yritykset harjoittavat omaa sisäistä kulutustaan varten
- c) laadullinen selvitys liikevaihtoindikaattorin keskeisistä muutostekijöistä raportointikaudella.

Jos yritys on laskenut liikkeeseen velkakirjoja taksonomian mukaisten toimintojen rahoittamiseksi, yrityksen on lisäksi ilmoitettava liikevaihtoindikaattori, joka on oikaistu kaksinkertaisen huomioon ottamisen välttämiseksi.

Taustatiedot CapEx-indikaattorista

Taksoniariportoinnin erittelyssä yrityksen on esitettävä pääomamenoja kuvaavasta indikaattorista (CapEx) kaikki seuraavat tiedot:

- a) aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden lisäykset, sisäisesti aikaansaattujen aineettomien hyödykkeiden lisäykset, mukaan lukien liiketoimintojen yhdistämisellä toteutuneet tai hankitut lisä-

ykset, hankittujen tai kirjanpitoarvoon kirjattujen sijoituskiinteistöjen lisäykset ja, soveltuvin osin, pääomitettujen käyttöoikeushyödykkeiden lisäykset

- b) liiketoiminnan yhdistämisten kautta toteutuneisiin hankintoihin liittyvät lisäykset
- c) taksonomian mukaisiin taloudellisiin toimintoihin liittyvät menot ja tiedonantoasetuksen (EU) 2021/2178 liitteessä 1 tarkoitettuun CapEx-suunnitelmaan liittyvät menot.

Yritysten on annettava keskeiset tiedot jokaisesta tiedonantoasetuksen (EU) 2021/2178 liitteessä 1 tarkoitettua CapEx-suunnitelmastaan, mukaan lukien kaikki seuraavat tiedot:

- ympäristötavoitteet, joihin suunnitelmalla pyritään
- asianomaiset taloudelliset toiminnot
- asianomaiset tutkimus-, kehittämis- ja innovointitoiminnot tarvittaessa
- ajanjakso, jonka kuluessa kunkin taksonomian mukaisen taloudellisen toiminnan odotetaan laajenevan tai jonka kuluessa kunkin taloudellisen toiminnan odotetaan tulevan taksonomian mukaiseksi, sekä jälkimmäisessä tapauksessa, jos ajanjakso on pidempi kuin viisi vuotta, tällaisen pidemmän ajanjakson objektiiviset perustelut, jotka pohjautuvat kyseisen taloudellisen toiminnan ja kyseisen parannuksen erityispiirteisiin
- kokonaispääomamenot, joiden odotetaan syntyvän raportointikaudella ja CapEx-suunnitelmien keston aikana.

Jos yritys on laskenut liikkeeseen velkakirjoja taksonomian mukaisten toimintojen rahoittamiseksi, yrityksen on lisäksi ilmoitettava liikevaihtoindikaattori, joka on oikaistu kaksinkertaisen huomioon ottamisen välttämiseksi.

Taustatiedot OpEx-indikaattorista

Taksonomiaraportoinnin erittelyssä yrityksen on annettava toimintamenoja kuvaavasta indikaattorista (OpEx) kaikki seuraavat tiedot:

- a) taksonomian mukaisten toimintamenojen määrällinen erittely, jotta voidaan osoittaa OpEx-indikaattorin keskeiset muutostekijät raportointikaudella
- b) laadullinen selvitys OpEx-indikaattorin keskeisistä muutostekijöistä raportointikaudella
- c) selvitys aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden huoltoon liittyvistä muista menoista, jotka sisällytetään toimintamenoja koskevassa laskelmassa sekä osoittajaan että nimittäjään.

Jos toimintamenot (OpEx) ovat osa CapEx-suunnitelmaa, yrityksen on annettava keskeiset tiedot jokaisesta CapEx-suunnitelmastaan, kuten CapEx-indikaattorien taustatiedoista.

7. SOSIAALISET VÄHIMMÄISTASON SUOJATOIMET

Yritysten, jotka ilmoittavat noudattavansa EU-taksonomiaa, on arvioitava, noudattavatko ne taksonomia-asetuksen sosiaalisia vähimmäistason suojoitoimia koskevia vaatimuksia. Vähimmäistason suojoitoimet on määritelty taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 artiklassa 18. Tässä ohjeessa aiemmin käsitelty kestävyysraportointi tukee yrityksiä sosiaalisten vähimmäistason suojoitoimien arvioimisessa.

Tiedonannossaan 2023/C 211/01 komissio on täsmentänyt, että vähimmäistason suojoitoimilla tarkoitetaan huolellisuusmenettelyjä ja korjaustoimenpiteitä, joita taloudellista toimintaa harjoittava yritys toteuttaa varmistaakseen, että se noudattaa OECD:n monikansallisten yritysten toimintaohjeita ja YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia periaatteita. YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeviin periaatteisiin sisältyy myös kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimusten ja kansainvälisen ihmisoikeusasiakirjan noudattaminen.

EU-komission (2023/C 211/01) mukaan

- kaikki vastuullista liiketoimintaa ja toimitusketjun vastuullista hallintaa koskevat aihealueet on koottu yhteen OECD:n monikansallisten yritysten toimintaohjeissa
- OECD:n toimintaohjeissa suositellaan myös, että yritykset noudattavat hyvää hallintotapaa koskevia käytäntöjä, kuten OECD:n hyvää hallintotapaa koskevissa periaatteissa esitettyä huolellisuusmenettelyä
- yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevissa YK:n ohjaavissa periaatteissa määritellään yrityksille menettelysäännöt ihmisoikeusloukkausten ehkäisemiseksi ja puututaan mahdollisiin yritysten harjoittamasta taloudellisesta toiminnasta aiheutuviin riskeihin.

Suomessa työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) toimii vastuuministeriönä OECD:n toimintaohjeisiin ja YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskeviin periaatteisiin liittyvissä asioissa:

- tem.fi/oecd-n-monikansallisten-yritysten-toimintaohjeiden-yksittaistapausten-kasittely
- tem.fi/yritykset-ja-ihmisoikeudet

Tiedonannossaan 2023/C 211/01 komissio muistuttaa, että yrityksen on toteutettava asianmukaiset menettelyt varmistaakseen, että yrityksen toiminta täyttää vähimmäistason suojoitoimia koskevat vaatimukset. Yritysten on jatkuvasti tunnistettava, ehkäistävä, lievennettävä tai korjattava yrityksen omiin toimintoihin, arvoketjuihin ja liikesuhteisiin liittyviä tosiasiallisia ja mahdollisia haittavaikutuksia.

Komissio toteaa tiedonannossaan 2023/C 211/01, että tilanne saattaa olla joskus sellainen, että yritys ei voi kohtuullisista huolellisuusmenettelyistä huolimatta ehkäistä, lopettaa tai lieventää haitallisia vaikutuksia, jotka liittyvät yrityksen arvoketjuun. Tämä ei kuitenkaan komission mukaan välttämättä suoraan tarkoita sitä, että yritys ei ole toteuttanut vähimmäistason suojoitoimia.

Komission aikaisemmassa tiedonannossa 2022/C 385/01 on todettu, että koska *useimmissa tapauksissa* delegoidussa säädöksessä (EU) 2021/2139 esitettyjen taloudellisten toimintojen kuvauksissa ei viitata arvoketjuun, yrityksiltä ei edellytetä taksonomiaraportoinnin yhteydessä yrityksen arvoketjun arviointia. Tästä seuraisi komission mukaan, että yritysten ei odoteta arvioivan toimittajiensa kestävyttä (varsinkaan taksonomiakelpoisuustietojen raportointivaiheessa).

Taksonomia-asetuksen (EU) 2020/852 artiklassa 18 viitataan myös SFDR-asetukseen (EU) 2019/2088. Komission tiedonannossa 2023/C 211/01 kuitenkin täsmennetään, että viittaus SFRD-asetukseen lisää tarkasteltavien vaikutusten piiriin ainoastaan altistumisen kiistanalaisille aseille (jalkaväkimiinat, tytärammukset, kemialliset aseen ja biologiset aseen).

Platform on Sustainable Finance on julkaissut EU-komission toimeksiannosta vuonna 2022 raportin, jossa annetaan suosituksia EU-taksonomian edellyttämien sosiaalisten vähimmäistason suojoitoimien toimeenpanemiseksi (Platform on Sustainable Finance 2022).

8. YHTEENVETO JA NÄKYMIÄ TULEVAAN

Keväällä 2025 julkaistaan ensimmäiset CSRD-direktiivin ja sen pohjalta päivitetyn kirjanpitolain (1336/1997) edellyttämät kestävyysraportit. Ne koskevat tilikauden 2024 tietoja. Keväällä 2025 kestävyysraporttinsa julkaisevat kiinteistö- ja rakennusalan suuret pörssilistatut yritykset. Vuotta myöhemmin eli tilikaudesta 2025 kestävyysraportoinnin piiriin tulevat ensimmäistä kertaa suuret listamattomat yritykset, jotka julkaisevat raporttinsa keväällä 2026. Ne voivat hyödyntää pörssiyritysten julkaisemia kestävyysraportteja omassa valmistautumisessaan.

Taksonomian-asetus (EU) 2020/852 velvoittaa EU-komission seuraamaan asetuksen täytäntöönpanon edistymistä ja arvioimaan säännöllisesti muun muassa tarvetta tarkistaa ja päivittää taksonomian teknisiä arviointikriteerejä. Ensimmäinen ilmastotavoitteita koskevien teknisten arviointikriteerien päivytystarkastelu on meneillään talvella 2024–25. Taksonomian soveltajien piiristä on esitetty komissiolle komission palautekanavan (Stakeholder Request Mechanism, European Commission 2023b) kautta toivomuksia, että päivitysten myötä epäselviin tai kohtuuttoman vaikeasti sovellettavissa oleviin taksonomiakriteereihin saataisiin selvennyksiä ja helpotuksia.

Tulevaisuutta ajatellen yritysten kannattaa varautua siihen, että taksonomialainsäädännön tekniset arviointikriteerit tulevat kiristymään nykyisiin säädöksiin nähden. Samalla taksonomian soveltamisala laajenee kattamaan yhä suuremman osan rakentamisen arvoverkostoista.

LÄHTEET

EU-lainsäädäntö

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/852, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2020, kestäväää sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta. Euroopan unionin virallinen lehti 22.6.2020. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32020R0852> [Viitattu 14.11.2024]

Komission delegeoitu asetus (EU) 2021/2139, annettu 4 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852 täydentämisestä vahvistamalla tekniset arviointikriteerit, joilla määritetään, millä edellytyksillä taloudellista toimintaa pidetään ilmastonmuutoksen hillintää tai ilmastonmuutokseen sopeutumista merkittävästi edistävänä ja aiheuttaako kyseinen taloudellinen toiminta merkittävää haittaa millekään muulle ympäristötavoitteelle. Euroopan unionin virallinen lehti 9.12.2021. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32021R2139> [Viitattu 14.11.2024]

Komission delegeoitu asetus (EU) 2021/2178, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2021, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852 täydentämisestä täsmentämällä niiden tietojen sisältö ja esitystapa, jotka direktiivin 2013/34/EU 19 a tai 29 a artiklan soveltamisalaan kuuluvien yritysten on annettava ympäristön kannalta kestävästä taloudellisista toiminnoista, sekä kyseisen tiedonantovelvollisuuden noudattamiseksi käytettävä menetelmä. Euroopan unionin virallinen lehti 10.12.2021. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R2178> [Viitattu 14.11.2024]

Komission delegeoitu asetus (EU) 2023/2485, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/2139 muuttamisesta vahvistamalla täydentäviä teknisiä arviointikriteereitä, joilla määritetään, millä edellytyksillä taloudellista toimintaa pidetään ilmastonmuutoksen hillintää tai ilmastonmuutokseen sopeutumista merkittävästi edistävänä ja aiheuttaako kyseinen taloudellinen toiminta merkittävää haittaa millekään muulle ympäristötavoitteelle. Euroopan unionin virallinen lehti 21.11.2023. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2023/2485/oj [Viitattu 14.11.2024]

Komission delegeoitu asetus (EU) 2023/2486, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2023, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852 täydentämisestä vahvistamalla tekniset arviointikriteerit, joilla määritetään, millä edellytyksillä taloudellisen toiminnan katsotaan edistävän merkittävästi vesivarojen ja meren luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja suojelua, siirtymistä kiertotalouteen, ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä ja vähentämistä tai biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelua ja ennallistamista ja aiheuttaako kyseinen taloudellinen toiminta merkittävää haittaa millekään muulle asiaankuuluvalla ympäristötavoitteelle, sekä komission delegoidun asetuksen (EU) 2021/2178 muuttamisesta kyseisiä taloudellisia toimintoja koskevien erityisten tietojen antamisen osalta. Euroopan unionin virallinen lehti 21.11.2023. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2023/2486/oj [Viitattu 14.11.2024]

Komission delegeoitu asetus (EU) 2023/2772, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2023, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU täydentämisestä kestävyysraportointistandardien osalta. Euroopan unionin virallinen lehti 22.12.2023. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj [Viitattu 14.11.2024]

EU-komission tiedonannot ja ilmoitukset

Komission ilmoitus 2022/C 385/01 siitä, miten tulkitaan EU:n luokitusjärjestelmäasetuksen 8 artiklaan perustuvan tietojen antamista koskevan delegoidun säädöksen tiettyjä säännöksiä, jotka koskevat luokitusjärjestelmäkelpoisten taloudellisten toimintojen ja varojen raportointia. Euroopan unionin virallinen lehti 6.10.2022. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022XC1006\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022XC1006(01)) [Viitattu 14.11.2024]

Komission tiedonanto (2023/C 211/01) luokitusjärjestelmäasetuksen eräiden säännösten tulkinnasta ja täytäntöönpanosta sekä yhteyksistä kestäväään rahoitukseen liittyvien tietojen antamista koskevaan asetukseen. Euroopan unionin virallinen lehti 16.6.2023. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOC_2023_211_R_0001 [Viitattu 14.11.2024]

Komission tiedonanto (C/2023/267). Komission tiedonanto teknisten arviointikriteerien vahvistamisesta sellaisille taloudellisille toiminnoille, jotka edistävät merkittävästi ilmastonmuutoksen hillintää tai ilmas-

tonmuutokseen sopeutumista ja jotka eivät aiheuta merkittävää haittaa muille ympäristötavoitteille, annettun EU:n ilmastoluokitusjärjestelmää koskevan delegoidun säädöksen eräiden säännösten tulkinnasta ja täytäntöönpanosta. Euroopan unionin virallinen lehti 20.10.2023. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=OJ:C_202300267 [Viitattu 14.11.2024]

Komission tiedonanto (C/2023/305) siitä, miten tulkitaan ja sovelletaan EU:n luokitusjärjestelmäasetuksen 8 artiklaan perustuvan tietojen antamista koskevan delegoidun säädöksen tiettyjä säännöksiä, jotka koskevat luokitusjärjestelmäkelpoisten ja luokitusjärjestelmän mukaisten taloudellisten toimintojen ja varojen raportointia (komission toinen tiedonanto). Euroopan unionin virallinen lehti 20.10.2023. <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2023/305/oj> [Viitattu 14.11.2024]

Kansallinen lainsäädäntö

Kirjanpitolaki (1336/1997)

Osakeyhtiölaki (624/2006)

Osuuskuntalaki (421/2013)

Tilintarkastuslaki (1141/2015)

Muut lähteet

Annala, P., Hietala, M., Lahdensivu, J., Pakkala, T., Koskivuori, M., Nöjd, K., Vanha-Viitakoski, T. 2024. Opas rakennuksia koskevien ilmastoriskien ja sopeutusratkaisujen arviointiin. Rakennusteollisuus RT ry. <https://rateko.fi/opas-rakennuksiin-kohdistuvien-ilmastoriskien-ja-sopeutusratkaisujen-arvioimiseksi/>

Azets 2024. Pitkäkestoisten projektien tuloutus kirjanpidossa. <https://www.azets.fi/blogi/projektien-tuloutus-kirjanpidossa/> [Viitattu 15.11.2024]

Deloitte 2022. Selvitys rakennusalan EU-taksoniaraportoinnista 30.5.2022.

European Commission 2023a. A User Guide to navigate the EU Taxonomy for Sustainable Activities. <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/assets/documents/Taxonomy%20User%20Guide.pdf> [Viitattu 14.11.2024]

European Commission. EU Taxonomy Navigator. Verkkosivusto. <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/home> [Viitattu 14.11.2024]

European Commission 2023b. EU taxonomy stakeholder request mechanism. Verkkosivusto. https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/overview-sustainable-finance/platform-sustainable-finance/stakeholder-request-mechanism_en [Viitattu 5.12.2024]

Finanssivalvonta 2024. Kestävä rahoitus. Verkkosivusto. <https://www.finanssivalvonta.fi/kestava-rahoitus> [Viitattu 14.11.2024]

Hietala, M. 2023. Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus RATEKO. Taksonomian jalkauttaminen rakennus- alalle – nykytilanteen kuvaus. <https://rateko.fi/eu-taksonomia/>

Platform on Sustainable Finance 2022. Final Report on Minimum Safeguards. https://finance.ec.europa.eu/system/files/2022-10/221011-sustainable-finance-platform-finance-report-minimum-safeguards_en.pdf [viitattu 15.11.2024]

Rakennusteollisuus RT 2024. Rakennusteollisuuden vastuullisuusohjelma. Loppuraportti 15.11.2024. <https://rt.fi/tiedotteet-ja-uutiset/2024/11/rakennusteollisuus-asettaa-itselleen-riiman-korkealle-vastuullisuusohjelmassaan/> [viitattu 15.11.2024]

Rakli ry 2024. Rakennuskannan 15 % ja 30 % parhaimmiston primäärienergian kulutus. EU-taksonomia 7.7 raja-arvojen päivitys 2024–06. <https://www.rakli.fi/rakli-tiedottaa/kestavan-kehityksen-taksonomian-7-7-kriteerin-selvitysta-paivitetty/>

RATEKO 2024a. Opas rakentamista koskevien kiertotalouden DNSH-kriteerien soveltamiseksi. <https://rateko.fi/kiertotalouden-dnsh-kriteerien-soveltamisopas/>

RATEKO 2024b. Vihreä siirtymä, EU-taksonomia ja rakentaminen. Verkkosivusto, joka sisältää myös Kriteerit-työkalun. <https://rateko.fi/eu-taksonomia/> [viitattu 15.11.2024]

RIL ry 2023. EU-taksonomia. RIL-opas 1/23. <https://www.ril.fi/kirjakauppa/erikoisjulkaisut/eu-taksonomia-p-852.html> [viitattu 14.11.2024]

Silvola, H., Peill, E., Aspholm, I., Kaisanlahti, T. 2024. ESG kestävyysraportointi: yritysjohdon vastuu ja mahdollisuus. ST-Akatemia Oy.

Taloushallintoliitto 2024. Yritysvastuu ja kestävyysraportointi. Verkkosivusto. <https://taloushallintoliitto.fi/tietopankki/yritysvastuu-ja-kestavyysraportointi> [viitattu 14.11.2024]

Tilastokeskus 2008. Toimialaluokitus 2008. Verkkosivusto https://stat.fi/fi/luokitukset/toimiala/toimiala_1_20080101 [viitattu 5.12.2024]

Työ- ja elinkeinoministeriö 2024a. OECD:n monikansallisten yritysten toimintaohjeiden yksittäistapausten käsittely. Verkkosivusto tem.fi/oecd-n-monikansallisten-yritysten-toimintaohjeiden-yksittaistapausten-kasittely [viitattu 5.12.2024]

Työ- ja elinkeinoministeriö 2024b. Yritykset ja ihmisoikeudet. Verkkosivusto tem.fi/yritykset-ja-ihmisoikeudet [viitattu 5.12.2024]

LIITE 1 TAKSONOMIAN PIIRISSÄ OLEVIA KIINTEISTÖ- JA RAKENNUSALAN TALOUDELLISIA TOIMINTOJA

L 1.1 Ilmastotavoitteita koskeva delegoitu säädös (EU) 2021/2178

Taloudelliset toiminnot on määritelty sektoreittain delegoidun säädöksen liitteissä. Merkittävän edistämisen tavoitteet ovat

- Ilmastomuutoksen hillintä (Climate Change Mitigation, CCM | liite 1)
- Ilmastomuutokseen sopeutuminen (Climate Change Adaptation, CCA | liite 2)

Sektorit ja taloudelliset toiminnot:

3. Tuotanto

3.5 Rakennusten energiatehokkuuslaitteiden valmistus

3.6 Muiden vähähiilisten teknologioiden valmistus

3.7 Sementin valmistus

3.8 Alumiinin valmistus

3.9 Raudan ja teräksen valmistus

4. Energia

4.1 Sähköntuotanto aurinkosähköteknologialla

4.2 Sähköntuotanto keskittävällä aurinkoenergiateknologialla

4.3 Sähköntuotanto tuulivoimalla

4.4 Sähköntuotanto valtamerienergiateknologioilla

4.5 Sähköntuotanto vesivoimalla

4.6 Sähköntuotanto geotermisellä energialla

4.7 Sähköntuotanto uusiutuvilla ei-fossiilisilla kaasumaisilla ja nestemäisillä polttoaineilla

4.8 Sähköntuotanto bioenergialla

4.9 Sähkön siirto ja jakelu

4.10 Sähkön varastointi

4.11 Lämpöenergian varastointi

4.12 Vedyn varastointi

4.15 Kaukolämmön tai -jäähdytyksen jakelu

4.21 Lämmön tai jäähdytyksen tuotanto aurinkolämmöllä

4.22 Lämmön tai jäähdytyksen tuotanto geotermisellä energialla

4.25 Lämmön tai jäähdytyksen tuotanto hukkalämmöllä

5. Vesi- ja jätehuolto

5.1 Vedenotto-, vedenpuhdistus- ja vedenjakelujärjestelmien rakentaminen, laajentaminen ja käyttö

5.2 Vedenotto-, vedenpuhdistus- ja vedenjakelujärjestelmien uudistaminen

5.3 Jäteveden keräys- ja käsittelyjärjestelmien rakentaminen, laajentaminen ja toiminta

5.4 Jäteveden keräys- ja käsittelyjärjestelmien uudistaminen

5.10 Kaatopaikkakaasun talteenotto ja hyödyntäminen

6. Liikenne

6.13 Henkilökohtaisen liikkuvuuden infrastruktuuri, polkupyörälogistiikka

6.14 Rautatieliikenteen infrastruktuuri

6.15 Vähähiilisen tieliikenteen ja julkisen liikenteen mahdollistava infrastruktuuri

6.16 Vähähiilisen vesiliikenteen mahdollistava infrastruktuuri

6.17 Vähähiilinen lentoasemainfrastruktuuri

Lisäksi sovellettavaksi voivat tulla logistiikkaa palvelevat sektorin 6 toiminnot.

7. Rakennus- ja kiinteistöala

- 7.1 Uusien rakennusten rakentaminen
- 7.2 Olemassa olevien rakennusten korjaus
- 7.3 Energiatohokkuuslaitteiden asennus, huolto ja korjaus
- 7.4 Sähköajoneuvojen latausasemien asennus, huolto ja korjaus rakennuksissa (ja rakennusten yhteydessä olevissa pysäköintitiloissa)
- 7.5 Rakennusten energiatohokkuuden mittaamisessa, säätelyssä ja valvonnassa käytettävien välineiden asennus, huolto ja korjaus
- 7.6 Uusiutuviin energialähteisiin liittyvän teknologian asennus, huolto ja korjaus
- 7.7 Rakennusten hankinta ja omistaminen

L 1.2 Ilmastotavoitteita koskeva delegoitu säädös (EU) 2023/2485

Säädös (EU) 2023/2485 täydentää delegoitua säädöstä (EU) 2021/2178. Taloudellisia toimintoja, jotka voivat edistää merkittävästi ilmastonmuutokseen sopeutumista (Climate Change Adaptation, CCA):
CCA-8.4 Fyysisten ilmatoriskien hallinnan ja niihin sopeutumisen mahdollistavat ohjelmistot
CCA-9.3 Fyysisten ilmatoriskien hallintaa ja niihin sopeutumista koskeva konsultointi
CCA-14.2 Tulvariskien ehkäisy- ja torjuntainfrastruktuuri

L 1.3 Ympäristötavoitteita koskeva delegoitu säädös (EU) 2023/2486

Merkittävän edistämisen tavoitteet ja taloudellisia toimintoja:

Liite 1 Vesien ja merten kestävä käyttö ja suojeleminen (Water, WTR)

- WTR-1.1 Vuotojen valvontatekniikan valmistus, asennus ja siihen liittyvät palvelut, jotka mahdollistavat vuotojen vähentämisen ja ehkäisyn vedenjakelu-järjestelmissä
- WTR-2.1 Vesihuolto
- WTR-2.2 Yhdyskuntajätevesien käsittely
- WTR-2.3 Kaupunkien kestävät viemärintijärjestelmät
- WTR-3.1 Luontoon perustuvat ratkaisut tulva- ja kuivuusriskien ehkäisemiseksi ja niiltä suojautumiseksi

Liite 2 Kiertotalouteen siirtyminen (Circular Economy, CE)

- CE-3.1 Uusien rakennusten rakentaminen
- CE-3.2 Olemassa olevien rakennusten korjaus
- CE-3.3 Rakennusten ja muiden rakennelmien purku ja raivaus
- CE-3.4 Teiden ja moottoriteiden kunnossapito
- CE-3.5 Betonin käyttö maa- ja vesirakentamisessa

Liite 3 Pilaantumisen torjunta (Pollution Prevention and Control, PPC)

- PPC-2.3 Laillisten vaatimusten vastaisten, hylättyjen tai luvattomien kaatopaikkojen kunnostaminen
- PPC-2.4 Pilaantuneiden paikkojen ja alueiden kunnostaminen

Liite 4 Luonnon monimuotoisuus (Biodiversity, BIO)

- BIO-1.1 Luontotyyppien, ekosysteemien ja lajien suojeleminen, mukaan lukien ennallistaminen

LIITE 2 ESIMERKKI: TAKSONOMIAN MUKAISUUDEN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI RAKENNUSTUOTTEITA VALMISTAVASSA YRITYKSESSÄ

EU-komission taksonomiaa koskevassa oppaassa (European Commission 2023a) on kuvattu esimerkkien avulla taksonomian soveltamista. Esimerkissä numero 7 käydään läpi taksonomian mukaisuuden arviointia ja taksonomiaraportointia koskevat vaiheet. Siinä arvioidaan sekä rakennustuotteiden valmistuksen että tuotantolaitosta koskevien parannusten taksonomian mukaisuutta. Alla oleva esimerkki on yhdistelmä komission oppaassa kuvatuista esimerkeistä 7, 1, 2, 3 ja 6.

L 2.1 Rakennustuotteiden valmistaminen

Lähtötilanne

Rakennustuoteteollisuuden yritys valmistaa rakennusten energiatehokkuutta tukevia tuotteita, kuten esimerkiksi raja-arvot täyttäviä ikkunoita, ovia, ulkoseinärakenteita, kattojärjestelmiä, lämmöneristeitä, kodinkoneita, valonlähteitä, lämmitysjärjestelmiä, jäähdytys- ja ilmanvaihtojärjestelmiä, lämpöpumppuja, julkisivu- ja kattoelementtejä, automaatio- ja hallintajärjestelmiä, lämmönvaihtimia, kaukolämpöasemia sekä lämmitysjärjestelmien älykästä seurantaa ja sääntelyä.

Taksonomian mukaisuuden arviointi

Vaihe 1: Onko taloudellinen toiminta taksonomian soveltamisen piirissä?

Rakennusten energiatehokkuuslaitteiden valmistus on taksonomian soveltamisen piirissä olevaa taloudellista toimintaa. Taloudellisen toiminnan kuvaus ja sitä koskevat tekniset arviointikriteerit on julkaistu ilmastovaikutuksia koskevan delegoidun säädöksen (EU) 2021/2139 liitteissä 1 ja 2 luokassa 3.5. Rakennusten energiatehokkuuslaitteiden valmistus.

Vaiheet 2–3: Edistääkö toiminta merkittävästi vähintään yhtä ympäristötavoitetta? Täyttyvätkö ”ei merkittävää haittaa” -kriteerit muiden ympäristötavoitteiden osalta?

Taksonomiaraportoinnissa eniten käytetty merkittävän edistämisen tavoite on ilmastonmuutoksen hillintä. Sen tekniset arviointikriteerit on esitetty komission delegoidun säädöksen liitteessä 1, luokassa 3.5. Rakennusten energiatehokkuuslaitteiden valmistus. Samassa jaksossa on esitetty ”ei merkittävää haittaa” -kriteerit viidelle muulle ympäristötavoitteelle.

Jos kaikki tai osa yrityksen valmistamista tuotteista täyttää teknisissä arviointikriteereissä esitetyt energiatehokkuuden raja-arvot, voi yrityksen tuotanto olla siltä osin taksonomian mukaista. Lisäedellytyksenä taksonomian mukaisuudelle on, että yrityksen tuotanto ei aiheuta merkittävää haittaa millegään ympäristötavoitteelle.

Vaihe 4: Toteuttaako yritys sosiaalisia vähimmäistason suojatoimia?

Yrityksen on voitava osoittaa, että se toteuttaa sosiaalisia vähimmäistason suojatoimia.

Raportointi

Jos kaikki taksonomian mukaisuutta koskevat ehdot täyttyvät, yritys voi raportoida

- 1) taksonomian mukaisena liikevaihtona: energiatehokkuuden raja-arvot täyttävien tuotteiden myynnistä kertyneet tulot
- 2) taksonomian mukaisina pääomamenoina (CapEx): tuotannon laajentamiseksi tehdyt investoinnit siltä osin, kuin ne ovat olleet tarpeen energiatehokkuuden raja-arvot täyttävien tuotteiden tuotannon laajentamiseksi
- 3) taksonomian mukaisina toimintamenoina (OpEx): energiakustannukset siltä osin kuin ne kohdistuvat uusiutuvan energian (eli taksonomian mukaisen energian) hankintaan ja käytetään energiatehokkuuden raja-arvot täyttävien tuotteiden valmistukseen.

Lisäohjeet raportointia varten:

- Yrityksen on raportoitava taksonomian mukaisuutta osoittavat taloudelliset tunnusluvut
 - jokaiselle taloudelliselle toiminnolle erikseen
 - yhteenlaskettuna kaikille taloudellisille toiminnoille.
- Yrityksen on sisällytettävä raportoitaviin taloudellisiin tunnuslukuihin taksonomian mukaisen liikevaihdon ja taksonomiasäädösten mukaan laskettujen pääomamenojen ja toimintamenojen osuudet:
 - liikevaihtoon liittyvä tunnusluku kuvaa, kuinka laajasti yrityksen tuotteet ja palvelut ovat tuke-
neet ilmasto- ja ympäristötavoitteita
 - pääomamenoihin liittyvä tunnusluku kuvaa yhdessä CapEx-suunnitelman kanssa yrityksen siir-
tymää kohti taksonomian mukaisempaa taloudellista toimintaa.
- Raportoinnissa hyödynnettävää tarkentavaa tietoa ja raportointilomakkeet on julkaistu tietojenan-
toa koskevan delegoidun säädöksen (EU) 2021/2178 liitteissä 1 ja 2.

Mahdollistavan toiminnan raportoiminen

Luokkaan 3.5. Rakennusten energiatehokkuuslaitteiden valmistukseen kuuluva taloudellinen toi-
minta on ns. mahdollistavaa toimintaa: se, että valmistetaan energiatehokkaita rakennustuotteita,
mahdollistaa niiden hyödyntämisen uudis- ja korjausrakentamisessa, mikä voi merkittävästi edistää
ilmastonmuutoksen hillitsemistä. Maininta mahdollistavasta toiminnasta on osa delegoidun säädök-
sen (EU) 2021/2139 liitteen 1 jaksossa 3.5. esitettyä taloudellisen toiminnan kuvausta.

Energiatehokkaita rakennustuotteita valmistavan yrityksen kannattaa eritellä taksonomiarapor-
toinnissaan mahdollistava toiminta ja sen taloudelliset tunnusluvut, vaikka erittely ei ole rakennus-
tuoteteollisuuden yrityksille pakollista. Rahoitusalan yrityksille tieto mahdollistavasta toiminnasta
saattaa olla kiinnostava, koska niiltä edellytetään erittelyä mahdollistavan toiminnan ja siirtymätoi-
minnan osuuksista.

L 2.2 Tuotantolaitokseen tehtävät muutokset

Lähtötilanne

Samana rakennustuoteteollisuuden yrityksen tuotantolaitokseen tehdään muutoksia, joiden kautta lai-
tos sopeutuu ilmastonmuutoksesta aiheutuviin riskeihin. Suomessa tyypillisiä ilmastonmuutoksesta
aiheutuvia riskejä ovat esimerkiksi aikaisempaa voimakkaammat hulevesitulvat.

Taksonomian mukaisuuden arviointi

Vaihe 1: Onko taloudellinen toiminta taksonomian soveltamisen piirissä?

Rakennusten energiatehokkuuslaitteiden valmistus on taksonomian soveltamisen piirissä olevaa ta-
loudellista toimintaa (delegoitu säädös EU 2021/2139, liitteet 1 ja 2, luokka 3.5.).

Vaiheet 2–3: Edistääkö toiminta merkittävästi vähintään yhtä ympäristötavoitetta? Täyttyvätkö "ei merkittävää haittaa" -kriteerit muiden ympäristötavoitteiden osalta?

Merkittävän edistämisen kriteerinä on nyt ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Sen tekniset arvioin-
tikriteerit on esitetty komission delegoidun säädöksen liitteessä 2, luokassa 3.5. Rakennusten energia-
tehokkuuslaitteiden valmistus. Samassa jaksossa on esitetty "ei merkittävää haittaa" -kriteerit viidelle
muulle ympäristötavoitteelle.

Jos teknisissä arviointikriteereissä ja "ei merkittävää haittaa" -kriteereissä esitetyt ehdot täyttyvät,
tuotantolaitokseen tehtävät muutokset voivat olla taksonomian mukaisia.

Vaihe 4. Yrityksen on voitava osoittaa, että se toteuttaa sosiaalisia vähimmäistason suojatoimia.

Raportointi

Jos kaikki taksonomian mukaisuutta koskevat ehdot täyttyvät tuotantolaitoksen muutostöiden osalta, yritys voi raportoida taksonomian mukaisina tuotantolaitoksen muutoksiin liittyvät pääoma- tai toimintamenot, mutta ei liikevaihtoa, elleivät tuotteet itsessään ole taksonomian mukaisia.

Tuotantolaitoksen taksonomian mukaisten tuotteiden liikevaihto voi tulla raportoitavaksi rakennustuotteiden valmistamista koskevan tarkastelun kautta, kuten esimerkin alkuosassa on kuvattu.